

Aktualizacja informatora w ramach projektu „Wiedza potrzebna od zaraz - działania informacyjne i poradnicze na rzecz osób z autyzmem”.

Listopad 2015 r., aktualizacja częściowa

Aktualizacja informatora w ramach projektu „Autyzm – poradnictwo specjalistyczne przeciw wykluczeniu” realizowanego w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

Październik 2015 r., aktualizacja częściowa

Aktualizacja informatora w ramach projektu „Od wykluczenia do integracji - w obronie podstawowych praw osób z autyzmem” realizowanego przy wsparciu Szwajcarii w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

lipiec-sierpień 2014 r., aktualizacja częściowa

Informator dla rodziców osób z autyzmem województwo opolskie 2009 r.

EDYCJA PIERWSZA , LIPIEC 2009 r.

Aktualizacja Informatora w ramach Projektu

„Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, socjalno-prawnego oraz udzielanie informacji o uprawnieniach i usługach na rzecz osób z autyzmem i ich rodzin”

współfinansowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
luty 2013 r., aktualizacja częściowa

PRZED DIAGNOZĄ	3
PO DIAGNOZIE.....	5
I. ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE.....	5
POMOC W RAMACH UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO.....	5
PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM: PUBLICZNE, NIEPUBLICZNE, PRYWATNE.....	7
INNE PLACÓWKI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	7
TERAPIE WSOMAGAJĄCE.....	10
II. POMOC OFEROWANA W RAMACH SYSTEMU EDUKACJI.....	11
ŚWIADCZENIA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH.....	11
WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU.....	13
PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE I SZKOLNE DLA DZIECI Z AUTYZMEM.....	16
III. WSPARCIE OFEROWANE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ.....	26
SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE.....	26
ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE - ZASIŁEK CELOWY.....	27
PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE.....	28
IV. ŚWIADCZENIA SOCJALNE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN.....	29
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY.....	29
ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI.....	31
ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE.....	38
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY.....	40
V. ORZEKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	42
TRYB ORZEKANIA.....	42
LEGITYMACJE OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ.....	44
ULGOWE PRZEJAZDY KOMUNIKACJĄ LOKALNĄ.....	45
VI. DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON.....	45
TURNUS REHABILITACYJNY.....	45
DOFINANSOWANIE LIKWIDACJI BARIER TECHNICZNYCH ORAZ KOMUNIKACYJNYCH.....	47
VII. WSPARCIE DOROSŁYCH OSÓB Z AUTYZMEM.....	48
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY.....	48
WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ.....	51
ZAKŁADY AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ.....	53
ŚWIETLICA SOCJOTERAPEUTYCZNA.....	54
VIII. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	54
SPIS ORGANIZACJI W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM.....	55

PRZED DIAGNOZĄ

– podejrzenie autyzmu lub innych całościowych zaburzeń rozwojowych

Z badań wynika,
że w większości przypadków
pierwszy niepokój i podejrzenie,
że rozwój dziecka nie jest prawidłowy,
sygnalizują rodzice.

Jest to oczywiste ze względu na charakter zaburzeń autystycznych – są to zaburzenia relacji i porozumiewania się z innymi osobami oraz tendencja do nietypowych, dziwnych, stereotypowych zachowań i zainteresowań, ograniczenie różnorodności zabawy. Wczesne oznaki takich nieprawidłowości rozwojowych są najbardziej zauważalne w naturalnych relacjach i sytuacjach domowych, rodzinnych. Dlatego pierwsi spostrzec je mogą rodzice.

Niekiedy sygnał wypytywa od członków dalszej rodziny, opiekunek, lekarzy, wychowawców przedszkolnych, psychologów lub innych osób mających kontakt z dzieckiem. W przypadku takich podejrzeń, warto szybko zgłosić się na wizytę do specjalistycznego ośrodka (Poradni dla Dzieci z Autyzmem) z prośbą o ocenę rozwoju dziecka (szybko z tego względu, że oczekiwanie na termin wizyty może być długie). W większości tego rodzaju placówek, również finansowanych przez NFZ, **nie jest wymagane skierowanie**. Jeżeli jego przedstawienie jest wymagane, poproś o nie lekarza rodzinnego lub pediatrę w Twojej Poradni podstawowej opieki zdrowotnej.

**Informacje o placówkach, w których możesz uzyskać
pomoc diagnostyczną, znajdziesz w rozdziale
ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE**

■ **WAŻNE INFORMACJE** ►► Twoje dziecko i Ty potrzebujecie konkretnej oceny prawidłowości rozwoju dziecka – wykluczenia lub potwierdzenia zaburzeń – przez postawienie rozpoznania zgodnego z kryteriami diagnostycznymi obowiązującej w Polsce klasyfikacji Światowej Organizacji Zdrowia ICD-10 (*patrz ramka z wykazem rozpoznań CAŁOŚCIOWYCH ZABURZEŃ ROZWOJOWYCH*).

CAŁOŚCIOWE ZABURZENIA ROZWOJOWE

Wykaz rozpoznań według obowiązującej w Polsce
Międzynarodowej Klasyfikacji
Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10

F 84 Całościowe zaburzenia rozwojowe

F 84.0 Autyzm dziecięcy

F 84.1 Autyzm atypowy

F 84.2 Zespół Retta

F 84.3 Inne dziecięce zaburzenia dezintegracyjne

F 84.4 Zaburzenia hiperkinetyczne z towarzyszącym upośledzeniem umysłowym i ruchami stereotypowymi

F 84.5 Zespół Aspergera

F 84.8 Inne całościowe zaburzenia rozwojowe

F 84.9 Całościowe zaburzenia rozwojowe, nieokreślone

W przypadkach trudnych diagnostycznie może to być początkowo rozpoznanie wstępne, do dalszej obserwacji i weryfikacji diagnozy w ciągu kilku miesięcy. Placówka, stawiająca rozpoznanie wstępne, powinna wskazać jak i gdzie kontynuować postępowanie diagnostyczne.

W przypadku występowania nieprawidłowości w rozwoju, przedłużenie procesu stawiania ostatecznej diagnozy nie powinno odraczać podjęcia oddziaływań terapeutycznych.

Ze względu na ewentualną potrzebę zapewnienia dziecku odpowiednich świadczeń zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej, konieczne jest uzyskanie **potwierdzenia rozpoznania w formie pisemnego zaświadczenia.**

■ **UWAGA** ► Opisany wyżej proces diagnostyczny dotyczy ustalenia rozpoznania rozumianego w sensie medycznym, to znaczy czy w przypadku Twojego dziecka występuje lub nie występuje autyzm dziecięcy bądź inne całościowe zaburzenie rozwojowe (ze spektrum autyzmu). Taka diagnoza w terminologii medycznej określana jest jako **diagnoza nozologiczna** (oznacza rozpoznanie konkretnej jednostki chorobowej lub zespołu zaburzeń zgodnie z kryteriami diagnostycznymi klasyfikacji ICD-10).

Oprócz diagnozy nozologicznej niezbędne jest również dokonanie **diagnozy funkcjonalnej** Twojego dziecka. **Diagnoza funkcjonalna** określa poziom rozwojowy dziecka we wszystkich istotnych funkcjach, m.in. ruchowych, percepcyjnych, poznawczych, porozumiewania się z otoczeniem, w odniesieniu do inwentarzy prawidłowego rozwoju. Dokonywana jest przy pomocy odpowiednich skal i testów. Najczęściej stosowanym narzędziem diagnostycznym dla dzieci z autyzmem jest PEP-R (Profil Psychoedukacyjny wg E. Schoplera), a dla młodzieży i dorosłych z autyzmem – jego odpowiednia do wieku wersja AAPEP (lub nowsza TTAP). Diagnoza funkcjonalna jest podstawą do tworzenia **indywidualnych planów i programów terapeutycznych oraz edukacyjnych** dla dzieci i młodzieży z autyzmem. Powinna być cyklicznie ponawiana w miarę rozwoju dziecka. Jest podstawą kompleksowego postępowania terapeutycznego. Dlatego jest niezbędna w następnych etapach po diagnozie nozologicznej.

PO DIAGNOZIE

Jeżeli w wyniku postępowania diagnostycznego podejrzenie zaburzeń rozwoju u Twojego dziecka zostało potwierdzone, jeżeli rozpoznano u niego autyzm dziecięcy, Zespół Aspergera lub inne całościowe zaburzenie rozwojowe to:

twoje dziecko powinno zostać jak najszybciej objęte pomocą terapeutyczną, rehabilitacyjną i edukacyjną.

Składają się na nią świadczenia zdrowotne, edukacyjne (dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) oraz pomocy społecznej, które przedstawiamy w kolejnych rozdziałach Informatora.

■ **UWAGA** ►► Z interwencją terapeutyczną nie można czekać również w przypadku przedłużania się procesu diagnostycznego.

Może mieć miejsce sytuacja, w której ze względu na trudności diagnostyczne po pierwszych wizytach nie zostało jeszcze postawione ostateczne, jednoznaczne rozpoznanie. Niezbędna jest wówczas dłuższa obserwacja, kontynuacja postępowania diagnostycznego. Jednak jeżeli diagnoza wstępna potwierdza podejrzenie całościowych zaburzeń rozwojowych, konieczne jest podjęcie oddziaływań terapeutycznych i rehabilitacyjnych bezzwłocznie, na podstawie wstępnego rozpoznania, nie czekając na potwierdzenie ostatecznej diagnozy.

I. ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE

■ POMOC W RAMACH UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO

System opieki zdrowotnej w Polsce powinien obejmować pomocą specjalistyczną osoby z autyzmem. Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) zawiera umowy na świadczenie usług zdrowotnych dla osób z autyzmem i innymi pokrewnymi zaburzeniami rozwojowymi. Usługi te są kontraktowane w ramach Poradni dla Osób z Autyzmem. Także Poradnie Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży mogą zakontraktować świadczenia zdrowotne dla osób z autyzmem, jeżeli prowadzą odpowiednie programy terapeutyczne dla tych osób. NFZ zawiera kontrakty na świadczenia Poradni dla Osób z Autyzmem również z niepublicznymi poradniami (niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej NZOZ), prowadzonymi przez organizacje pozarządowe (stowarzyszenia i fundacje) oraz podmioty prywatne.

■ **UWAGA** ► Twoje dziecko może skorzystać ze świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, jeżeli odprowadzane są składki zdrowotne za dziecko (powinno być ono zgłoszone do ubezpieczenia). Korzystając ze służby zdrowia w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, należy przedstawić dowód ubezpieczenia.

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem dostępu do świadczeń zdrowotnych

(odległy termin wizyty, brak miejsc, brak specjalistycznych placówek zdrowotnych dla osób z autyzmem)

skargi możesz kierować do:

Sekcja ds. Skarg i Wniosków oraz Monitorowania List Oczekujących w Opolskim Oddziale Wojewódzkim NFZ, ul. Głogowska 37, 43-315 Opole, tel. (077) 402 01 82, infolinia (077) 194 88, tel./ fax (077) 402 01 01 (sekretariat), e-mail: swl@nfz-opole.pl
http://www.nfz-opole.pl/skargi_i_wnioski.html

Działu Skarg i Wniosków przy Centrali Narodowego Funduszu Zdrowia
ul. Grójecka 186, 02-390 Warszawa, tel. (022) 572 61 55, 572 61 95

Biura Rzecznika Praw Pacjenta

ul. Młynarska 46, 01-171 Warszawa, sekretariat: tel. (022) 532 82 50, fax (022) 532-82-30
ogólnopolska bezpłatna infolinia: 800 190 590
e-mail: sekretariat@bpp.gov.pl
www.bpp.gov.pl

Fundacji Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej

ul. Nowogrodzka 62a lok. 315, 02-002 Warszawa, tel. (022) 474 15 22, fax (022) 474 15 23
e-mail: kontakt@prawapacjenta.eu
<http://www.prawapacjenta.eu/>

Dokumentem potwierdzającym prawo do świadczeń zdrowotnych może być:

- dla osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę – druk ZUS RMUA wydawany przez pracodawcę, aktualne zaświadczenie z zakładu pracy, legitymacja ubezpieczeniowa wraz z aktualnym wpisem i pieczętką (wpis ten ważny jest tylko miesiąc),
- dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą – aktualny dowód wpłaty składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- dla osoby ubezpieczonej w KRUS – legitymacja KRUS wraz z dowodem wpłaty ostatniej składki na ubezpieczenie społeczne,
- dla emerytów i rencistów – legitymacja emeryta lub rencisty lub aktualny odcinek emerytury lub renty,
- dla osoby bezrobotnej – aktualne zaświadczenie z Urzędu Pracy,
- dla osoby ubezpieczonej dobrowolnie – umowa zawarta z NFZ wraz z aktualnym dowodem opłaty składki,
- dla członka rodziny osoby ubezpieczonej – dowód opłacenia składki zdrowotnej przez osobę, która zgłosiła członków rodziny do ubezpieczenia zdrowotnego, legitymacja rodzinna z wpisanymi członkami rodziny wraz z aktualną datą i pieczętką płatnika lub ZUS, aktualne zaświadczenie z zakładu pracy, legitymacja emeryta lub rencisty z wpisanymi członkami rodziny wraz z aktualnym odcinkiem emerytury lub renty; w przypadku członków rodziny – dzieci, które ukończyły 18 r.ż., dodatkowo należy przedstawić dokument potwierdzający fakt kontynuacji nauki (do 26 r.ż.) lub dokument potwierdzający znaczny stopień niepełnosprawności.

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o tym, które poradnie zawarły kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia na leczenie osób z autyzmem można uzyskać: dzwoniąc na prowadzoną w oddziale wojewódzkim NFZ infolinię dotyczącą kontraktów zawartych na świadczenia zdrowotne:

- Opolski Oddział Wojewódzki NFZ:

Wydział Świadczeń Opieki Zdrowotnej: opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień:

(077) 402-01-49

- na stronie internetowej:

<https://aplikacje.nfz.gov.pl/umowy/Provider/Index?ROK=2015&OW=08&ServiceType=04&Code=&Name=&City=&Nip=&Regon=&Product=%C5%9Bwizyta+dla+os%C3%B3b+z+autyzmem&OrthopedicSupply=false>

PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM
DZIAŁAJĄCE W RAMACH PUBLICZNEJ SŁUŻBY ZDROWIA
KTÓRE MAJĄ W 2015 R. ZAWARTY KONTRAKT Z NFZ

BRAK

NIEPUBLICZNE ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ:
PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM,
KTÓRE MAJĄ W 2015 R. ZAWARTY KONTRAKT Z NFZ

BRAK

INNE PLACÓWKI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Kędzierzyn-Koźle

**Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Autystów „Mały Książę”
w Kędzierzynie-Koźlu**

ul. Piastowska 19, 47-200 Kędzierzyn-Koźle, tel. kom. 0 607 111 280, fax (077) 480 13 82
e-mail: stowarzyszenie.rodzin@gmail.com
<http://stowarzyszeniemalyksiazek.eu/>

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, niepełnosprawności pokrewne oraz niepełnosprawności sprzężone z autyzmem i Zespołem Aspergera
- integracja sensoryczna
- komunikacja alternatywna MAKATON
- logoterapia
- elementy treningu umiejętności społecznych
- arteterapia
- pomoc psychologiczna
- pomoc pedagogiczna

kryteria zapisów: dzieci, młodzież i dorośli

Uwaga: Zajęcia terapeutyczne odbywają się na ul. Piastowskiej 19,
47-200 Kędzierzyn Koźle

Opole

Fundacja Prodeste

ul. Oleska 121, Budynek „A”, 45-231 Opole, tel. (077) 445 80 07

e-mail: prodeste@prodeste.pl

http://www.prodeste.pl/

Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Prodeste

ul. Oleska 121, 45-231 Opole, tel. (077) 445 80 07

e-mail: a.bialostocka@prodeste.pl (rejestracja); a.lawicki@prodeste.pl (dyrektor);

m.grus@prodeste.pl (wicedyrektor)

http://www.prodeste.pl/

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
poniedziałek-piątek: 9.00-18.00*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe
- diagnoza kliniczna i funkcjonalna, Re-diagnoza kliniczna
- ocena funkcjonowania intelektualnego i sensomotorycznego
- diagnoza potrzeb edukacyjnych i gotowości szkolnej
- kontrolna ocena rozwoju

kryteria zapisów: dzieci, młodzież, osoby dorosłe

orientacyjny czas oczekiwania: 8 msc. (diagnoza funkcjonalna),

1 msc. (diagnoza kliniczna); dzieci do 2 r.ż.

diagnozowane są w pierwszej kolejności (czas oczekiwania ok. 1 msc.)

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe
- opracowywanie indywidualnych programów terapeutycznych;
- plany aktywności;
- wizyty konsultacyjne;
- wizyty kontrolne zespołowe;
- konsultacje psychologiczne (praca m.in. w zakresie: rozładowania napięcia emocjonalnego, technik relaksacyjnych, redukcji lęków, wsparcia w problemach szkolnych);
- konsultacje lekarskie;
- konsultacje i terapia logopedyczna;
- grupowe zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci;
- grupowe zajęcia psychoedukacyjne dla młodzieży;
- grupy wsparcia dla rodziców i opiekunów dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwoju;
- opracowywanie programów dla placówki oświatowej, do której uczęszcza dziecko
- szkolenia dla nauczycieli, pedagogów, psychologów, rodziców i studentów psychologów i pedagogiki
- konsultacje internetowe
- wczesne wspomaganie rozwoju
- turnusy rehabilitacyjne, kolonie i zimowiska,
- Akademia Pozytywnych Relacji – szkolenia dla rodziców

kryteria zapisów: dzieci, młodzież, osoby dorosłe

orientacyjny czas oczekiwania: ok. 3 msc.

Stowarzyszenie na Rzecz Autyzmu "UCZYMY SIĘ ŻYĆ RAZEM"

ul. Olsztyńska 21, 45-316 Opole, tel. kom. 0 600 992 840

e-mail: autyzmopole@o2.pl; sobel9@wp.pl

<http://www.autyzmopole.pl/>

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów: wg potrzeb zgodnie z grafiką.
Przyjmowanie zgłoszeń na telefon komórkowy również w godzinach popołudniowych od 16.00-20.00*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe
- diagnoza całościowa (kliniczna i funkcjonalna)
- ocena funkcjonowania intelektualnego i sensomotorycznego

kryteria zapisów: dzieci, młodzież, osoby dorosłe

orientacyjny czas oczekiwania: ok. 1 msc.

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
ostatnia sobota miesiąca w godz. 10.00-15.00*

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- warsztaty artystyczne dla osób z autyzmem – zajęcia prowadzone w grupach wiekowych.
W ramach zajęć warsztaty plastyczne uwzględniające stymulację sensoryczną oraz muzykoterapia, relaksacja, stymulacja sensoryczna, współdziałanie w grupie i inne
  - grupa wsparcia dla rodziców – spotkania i warsztaty prowadzone przez psychologa; zajęcia indywidualne i grupowe; prowadzone są również zajęcia tematyczne na wniosek rodziców lub terapeutów
  - porady i konsultacje dla osób z autyzmem oraz ich rodzin, instytucji zajmujących się osobami z autyzmem w regionie.
  - warsztaty socjoterapeutyczne dla osób z Autyzmem i Zespołem Aspergera
  - wczesna interwencja dla dzieci z grupy ryzyka
  - program wczesnego wykrywania autyzmu BadaBada
- orientacyjny czas oczekiwania:** w miarę wolnych miejsc
kryteria zapisów: dzieci, młodzież, dorośli

Uwaga! Stowarzyszenie planuje zatrudnianie osób z Autyzmem i Zespołem Aspergera.

Centrum Edukacyjne Terapeutyczno-Diagnostyczne dla osób z autyzmem

ul. Karola Miarki 6-10, 46-082 Kup, tel. (077) 469 56 68, 0 600 992 840

<http://www.autyzmopole.pl/>

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
poniedziałek – piątek: 7.30 - 15.30*

Oferowana pomoc:

KOMPLEKSOWA TERAPIA, REHABILITACJA I EDUKACJA:

- zajęcia edukacyjne i terapeutyczne indywidualne i grupowe; opracowywanie programów indywidualnych i ich monitorowanie; stymulacja sensoryczna; logoterapia; komunikacja/ alternatywne metody komunikacji; muzykoterapia, arteterapia; hipoterapia; trening umiejętności społecznych; biblioterapia; światłoterapia; koloroterapia; klimatoterapia; usprawnianie ruchowe; warsztaty terapeutyczne; turnusy rehabilitacyjne; konsultacje dla rodzin
- szkolenia specjalistyczne dla określonych grup zawodowych oraz rodziców i wolontariuszy
- szkolenia i konsultacje rad pedagogicznych w placówkach oświatowych w których są osoby z autyzmem na życzenie dyrekcji szkół i innych ośrodków
- grupy wsparcia dla rodziców i rodzeństwa

- lobbying mający na celu popularyzację wiedzy o autyzmie w środowiskach akademickich, decydenckich
- Regionalny Ośrodek Informacyjno-Prawny
orientacyjny czas oczekiwania: do 2 miesięcy
kryteria zapisów: dzieci, młodzież, dorośli

Punkt konsultacyjno-diagnostyczny

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
wtorek- środa : 09.00 - 14.00*

Zgłoszenia do Punktu przyjmowane są od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-15.00

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe
- diagnoza kliniczna i funkcjonalna
orientacyjny czas oczekiwania: do 2 miesięcy
kryteria zapisów: na podstawie indywidualnego bezpośredniego kontaktu

Oferowana pomoc:

TERAPIA I KONSULTACJE

- zajęcia terapeutyczne,
- opracowywanie i monitorowanie programów indywidualnych,
- konsultacje dla osób z autyzmem, ich rodzin oraz opiekunów
orientacyjny czas oczekiwania: do 2 miesięcy
kryteria zapisów: na podstawie indywidualnego bezpośredniego kontaktu

TERAPIE WSPOMAGAJĄCE

Kędzierzyn-Koźle

Stowarzyszenie na Rzecz Autyzmu "UCZYMY SIĘ ŻYĆ RAZEM"–

Oddział w Kędzierzynie-Koźlu

Świetlica Terapeutyczna „Mały Książę” dla Osób z Autyzmem

ul. Piastowska 19, 47-200 Kędzierzyn-Koźle, tel. 0 693 181 498

e-mail: stowarzyszenie.rodzin@gmail.com

<http://stowarzyszeniemalyksiaze.eu/>

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
wtorek, środa czwartek 16.00-20.00*

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe
- Integracja Sensoryczna, terapia zajęciowa, usprawnianie ruchowe, stymulacja sensoryczna
orientacyjny czas oczekiwania: do 2 miesięcy
kryteria zapisów: dzieci, młodzież, dorośli

II. POMOC OFEROWANA W RAMACH SYSTEMU EDUKACJI

■ ŚWIADCZENIA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH

Poradnie wydają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego niezbędne w przedszkolach i szkołach oraz opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju, udzielają też pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom i ich rodzinom.

Do zadań poradni psychologiczno-pedagogicznych należy m.in. terapia zaburzeń rozwojowych, pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej, pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów, wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny oraz szkoły.

Poradnie wydają opinie w sprawach dotyczących m.in.:

- wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej oraz odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego,
- dostosowania wymagań edukacyjnych, wynikających z programu nauczania, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom,
- zwolnienia ucznia z głęboką dysleksją rozwojową z nauki drugiego języka obcego,
- przystąpienia ucznia lub absolwenta z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się odpowiednio do: sprawdzianu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w gimnazjum, egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, w warunkach i formie dostosowanych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia lub absolwenta.

Pomoc oferowana w ramach poradni psychologiczno-pedagogicznych jest bezpłatna.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 ., nr 256, poz. 2572 z (późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad
działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni
specjalistycznych (Dz .U. Nr 228, poz. 1488)*

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje dotyczące poradni psychologiczno-pedagogicznych powinny znajdować się w starostwie w Wydziale Edukacji (Oświaty) oraz w analogicznym wydziale Urzędu Miasta lub Urzędu Gminy. Informacji tych można także szukać w Kuratorium Oświaty.

W województwie opolskim wykaz poradni psychologiczno-pedagogicznych można znaleźć na stronie internetowej Opolskiego Kuratorium Oświaty:
<http://www.kuratorium.opole.pl/index.php/baza-szkol>

▶▶ Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:

Opole

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Miejska Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna

ul. Mieczysława Niedziałkowskiego 9, 45-284 Opole, tel. (077) 454 92 16, 454 92 17,

fax (077) 453 94 13

e-mail: mppp.opole@wp.pl

<http://mppp.eopolszczyzna.pl/>

powiat brzeski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Kasztanowa 3, 49-200 Grodków, tel./ fax (077) 415 55 11

e-mail: pppgradkow@neostrada.pl

powiat głubczycki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Raciborska 17, 48-100 Głubczyce, tel./ fax (077) 485 29 95

e-mail: pppglubczyce@op.pl

<http://www.podnglubczyce.pl/>

powiat kluczborski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Sienkiewicza 20B, 46-200 Kluczbork, tel./ fax (077) 418 12 63

e-mail: poradniakluczbork@pro.onet.pl

<http://www.poradnia.kluczbork.pl/index.php>

powiat krapkowicki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Kilińskiego 1, 47-303 Krapkowice, tel./ fax (077) 466 12 63

e-mail: poradniakrapkowice@wp.pl

powiat namysłowski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Mickiewicza 14, 46-100 Namysłów, tel. (077) 410 12 67

e-mail: poradnia_namyslow@wodip.opole.pl

http://www.poradnia_namyslow.wodip.opole.pl/

powiat opolski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Wojska Polskiego 5, 49-100 Niemodlin, tel./ fax (077) 460 63 63

e-mail: pppniemodlin@o2.pl

<http://www.pppniemodlin.webhost.pl/>

■ Wczesne WSPOMAGANIE ROZWOJU

Pomoc ta organizowana jest dla małych dzieci (od urodzenia do momentu pójścia do szkoły, zazwyczaj do 7 roku życia). Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci ma na celu pobudzenie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności, do podjęcia nauki w szkole.

Wczesne wspomaganie może być organizowane w przedszkolu, w szkole podstawowej, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, w publicznej i niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, jeżeli mają one możliwość realizacji wskazań zawartych w opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, w szczególności dysponują środkami dydaktycznymi i sprzętem, niezbędnymi do prowadzenia wczesnego wspomaganie. Jednak nie wszystkie ww. placówki prowadzą wczesne wspomaganie rozwoju.

Pomoc ta oferowana jest przez zespół specjalistów, w skład którego wchodzi osoby posiadające przygotowanie do pracy z małymi dziećmi z zaburzonym rozwojem psychoruchowym: oligofrenopedagog, tyflop pedagog lub surdopedagog, psycholog, logopeda, inni specjaliści – w zależności od potrzeb dziecka i jego rodziny.

Zespół ten ustala kierunki pracy z dzieckiem oraz harmonogram podejmowanych działań w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka oraz wsparcia jego rodziny. Poza tym do jego zadań należy: nawiązanie współpracy z zakładem opieki zdrowotnej lub ośrodkiem pomocy społecznej w celu zapewnienia dziecku rehabilitacji, terapii lub innych form pomocy, opracowanie i realizacja indywidualnego programu pracy z dzieckiem i jego rodziną, analiza skuteczności pomocy udzielanej w ramach wczesnego wspomaganie. Zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie organizowane są w wymiarze od 4 do 8 godzin w miesiącu.

■ UWAGA ►► Ze względu na bardzo małą liczbę godzin przewidzianą w ramach Wczesnego Wspomaganie Rozwoju (od jednej do dwóch godzin tygodniowo) forma ta może być jedynie uzupełnieniem podstawowych form terapii dla dzieci z autyzmem i innymi całościowymi zaburzeniami rozwoju.

Aby dziecko mogło skorzystać z tego rodzaju wsparcia, musi mieć wydaną opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju. Opinie te wydają publiczne i niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne.

Pomoc oferowana w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju jest bezpłatna.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 ., nr 256, poz. 2572 z (późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 lutego 2009 r.
w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci(Dz.U.2009.23.13)*

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Przed wszystkim postaraj się dotrzeć do publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Twoim mieście lub powiecie. Tam można dowiedzieć się o placówkach oświatowych, w których jest prowadzone wczesne wspomaganie rozwoju dziecka. Informacje te powinny znajdować się także w Wydziale Edukacji (Oświaty) Urzędu Miasta lub Urzędu Gminy oraz w analogicznym wydziale w starostwie powiatu.

Opole

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Prodeste
ul. Oleska 121, 45-231 Opole, tel. (077) 445 80 07
e-mail: a.bialostocka@prodeste.pl (rejestracja); a.lawicki@prodeste.pl (dyrektor);
m.grus@prodeste.pl (wicedyrektor)
<http://www.prodeste.pl/>

Zespół Szkół Specjalnych
ul. Książąt Opolskich 21, 45-005 Opole, tel/fax (077) 423 04 40
e-mail: zss_opole@wodip.opole.pl
<http://www.zssopole.pl/>

w powiecie brzeskim

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Grodzkowskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół
ul. Rynek 1, 49-200 Grodków , tel. (077) 415 46 44, fax (077) 415 33 45
e-mail: wtz.jedrzejow@ neostrada.pl

w powiecie głubczyckim

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Przedszkole Nr 1
ul. Kochanowskiego 23, 48-100 Głubczyce, tel./ fax (077) 485 31 43
e-mail: przedszkole.nr.15@neostrada.pl
<http://pisupisu.pl/przedszkola/opolskie/16280>

Przedszkole Nr 3
ul. Wałowa 4, 48-100 Głubczyce, tel./ fax (077) 485 33 47
e-mail: przedszkole3glubczyce@wp.pl
<http://przedszkole3.glubczyce.info/page/Przedszkole-dzisiaj>

Szkoła Podstawowa Bogdanowice

ul. M. Konopnickiej 15, 48-100 Głubczyce, tel./ fax (077) 485 38 26

e-mail: spbogdanowice@wp.pl

<http://zsbogdanowice.szkolnastrona.pl/sp/>

w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

„Tęczowe” Przedszkole Publiczne Nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Dmowskiego 5, 47-220 Kędzierzyn-Koźle, tel. (077) 483 21 74

e-mail: przedszkole.publiczne.nr.8@neostrada.pl

<http://www.pp8teczowe.szkolnastrona.pl/>

w powiecie kluczborskim

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Sienkiewicza 27, 46-200 Kluczbork, tel. (077) 418 16 49

e-mail: sosw@klucznet.pl

<http://sosw-kluczbork.cal.pl/>

<http://sosw-kluczbork.cal.pl/przedszkole/news.php>

w powiecie krapkowickim

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Przedszkole Publiczne Nr 2 z oddziałami integracyjnymi w Krapkowicach

ul. Moniuszki 6, 47-300 Krapkowicach, tel. (077) 446 03 33

e-mail: pp2@krapkowice.pl

<http://www.pp2.krapkowice.pl/>

w powiecie nyskim

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Przedszkole Publiczne Nr 2

ul. Jagiełły 3, 48-385 Otmuchów, tel. (077) 431 50 46

w powiecie strzeleckim

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Zespół Szkół Specjalnych im. Aleksandra Kamińskiego

ul. Księdza Wajdy 3, 47-100 Strzelce Opolskie, tel. fax (077) 461 28 82

e-mail: gimspecj@tlen.pl

■ PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE I SZKOLNE DLA DZIECI Z AUTYZMEM

Dzieci z autyzmem, z zespołem Aspergera i innymi zaburzeniami rozwojowymi w wieku przedszkolnym i szkolnym mają prawo do otrzymania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. O jego wydanie wnioskuje rodzice.

Orzeczenie to jest wydawane dla dzieci i młodzieży, które wymagają stosowania specjalnej organizacji nauki i metod kształcenia. Na tej podstawie przedszkole lub szkoła dostosowuje warunki i formy nauczania do potrzeb dziecka określonych w orzeczeniu. Prawo oświatowe gwarantuje dzieciom i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi możliwość uczęszczania do wszystkich typów przedszkoli i szkół: ogólnodostępnych (tzw. masowych), integracyjnych, z oddziałami integracyjnymi, specjalnych, z oddziałami specjalnymi.

Placówka oświatowa, do której uczęszcza dziecko, ma zapewnić mu realizację zaleceń określonych w orzeczeniu. Uczeń taki ma także prawo do dostosowania treści nauczania, a co za tym idzie – dostosowania systemu jego oceniania. Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży z autyzmem wydają poradnie psychologiczno-pedagogiczne wskazane przez kuratora oświaty.

Jeżeli stan zdrowia dziecka znacznie utrudnia lub uniemożliwia uczęszczanie do szkoły (w tym do kl. 0), może być wydane orzeczenie o nauczaniu indywidualnym. Zajęcia te mogą być organizowane w domu rodzinnym, szkole lub w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym. Możliwe jest także wprowadzanie ucznia na zajęcia z innymi dziećmi, z klasą.

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz.U.2010.228.1489),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz.U.2010.228.1490),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 18 września 2008 r.
w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2008 r., nr 173, poz. 1072),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 18 września 2008 r.
w sprawie sposobu i trybu organizowania indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz. U. z 2008 r., nr 175, poz. 1086).*

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o przedszkolach i szkołach integracyjnych można znaleźć w Urzędzie Gminy (Miasta) oraz w Kuratorium Oświaty. Informacje o szkołach specjalnych znajdują się w starostwach powiatu i w Kuratoriach Oświaty.

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem dostępu do wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, przedszkola, szkoły, poradni psychologiczno-pedagogicznej możesz kontaktować się z:

- wójtem, burmistrzem, prezydentem miasta odpowiedzialnym za sprawy edukacji,
- starostą odpowiedzialnym za sprawy edukacji (jeżeli chodzi o szkoły specjalne, poradnie psychologiczno-pedagogiczne).

Jeżeli przedszkole, szkoła, poradnia psychologiczno-pedagogiczna łamie prawa ucznia (nie realizuje zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, nie organizuje zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, nie dostosowuje programu nauczania do potrzeb dziecka z orzeczonym kształceniem specjalnym), możesz kontaktować się z Rzecznikiem Praw Ucznia (osobą odpowiedzialną za kształcenie uczniów niepełnosprawnych) w:

Opolskim Kuratorium Oświaty

ul. Piastowska 14, 45-082 Opole, tel. (077) 452 45 68, fax (077) 452 49 21

e-mail: kontakt@kuratorium.opole.pl

<http://www.kuratorium.opole.pl/>

lub delegaturą Kuratorium Oświaty na Twoim terenie:

Delegatura Kuratorium Oświaty w Brzegu

ul. Wyszyńskiego 23, 49-300 Brzeg, , tel./fax (077) 416 29 20, 416 21 98

Delegatura Kuratorium Oświaty w Głubczycach

PSP nr 2, ul. Kochanowskiego 2, 48-100 Głubczyce, tel./fax (077) 485 09 97

Delegatura Kuratorium Oświaty w Kędzierzynie-Koźlu

ul. Piramowicza 34, kod 47-200, Kędzierzyn-Koźle, tel./fax (077) 482 24 38

Delegatura Kuratorium Oświaty w Kluczborku

ul. Sportowa 1, 46-200 Kluczbork, tel./fax (077) 418 27 94

Delegatura Kuratorium Oświaty w Nysie

ul. Kolejowa 15, 48-300 Nysa, tel./fax (077) 433 23 06

Delegatura Kuratorium Oświaty w Oleśnie

ul. Dębowa 3, 46-300 Olesno, tel./fax (034) 358 30 71

■ **SZKOŁY PUBLICZNE, W KTÓRYCH UCZĄ SIĘ DZIECI Z AUTYZMEM**

Dzieci z autyzmem mają prawo uczęszczać do wszystkich placówek edukacyjnych (ogólnodostępnych, integracyjnych, specjalnych).

■ **SZKOŁY I PRZEDSZKOLA SPECJALNE:**

Opole

Publiczne Przedszkole Specjalne Nr 53 „ISKIERKA”

ul. Szymona Koszyka 21A, 46-020 Opole, tel./ fax (077) 457 20 81

e-mail: pps53@wp.pl

<http://nowa.przedszkolespecjalne.opole.pl/>

- oddział dla dzieci z autyzmem

Zespół Szkół Budowlanych

Publiczna Zasadnicza Szkoła Specjalna

ul. Szymona Koszyka 21, 46-020 Opole, tel./fax (077) 474 54 54
e-mail: sekretariat@zsb.punkt.pl
www.zsb.punkt.pl

Zespół Szkół Specjalnych

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 13 Specjalna im. Janusza Korczaka

Zespół Szkół Specjalnych Publiczna Szkoła Podstawowa nr 13 Specjalna im. Janusza Korczaka filia w Czarnowasach

Publiczne Gimnazjum Specjalne

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

ul. Książąt Opolskich 21, 45-005 Opole, tel./ fax (077) 423 04 40
e-mail: sekretariat@zssopole.pl,
<http://www.zssopole.pl/>

powiat brzeski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Bolesława Prusa

Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna

Publiczne Gimnazjum Specjalne

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2 Specjalna

Publiczna Szkoła Przystosowująca do Pracy

ul. Krakowska 31, 49-200 Grodków, tel./ fax (077) 415 54 88
e-mail: soswgrodkow@poczta.onet.pl
http://www.sosw_grodkow.wodip.opole.pl/portal/index.php

Zespół Szkół Specjalnych

Publiczne Gimnazjum Specjalne

ul. Mossora 4, 49-300 Brzeg, tel./ fax (077) 416 35 71
e-mail: zssbrzeg@wodip.opole.pl
<http://zssbrzeg.wodip.opole.pl/>

powiat głubczycki

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Raciborska 17, 48-100 Głubczyce, tel. /fax (077) 485 27 20
e-mail: sosw_glubczyce@poczta.onet.pl
<http://soswglubczyce.szkolnastrona.pl/>

Zespół Szkół Specjalnych przy SOSW

Szkoła Podstawowa

Gimnazjum

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

ul. Raciborska 19, 48-100 Głubczyce, tel. /fax (077) 485 27 20
e-mail: sosw_glubczyce@poczta.onet.pl

powiat kędzierzyńsko-kozielski

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna WZDZ w Opolu z siedzibą w Kędzierzynie-Koźlu

ul. Kazimierza Wielkiego 17, 47-232 Kędzierzyn-Koźle, tel./ fax (077) 481 65 03
e-mail: wdzkk@come.pl

Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Brzechwy

Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna

Publiczne Gimnazjum Specjalne

ul. I. Krasickiego 10, 47-206 Kędzierzyn-Koźle, tel./ fax (077) 482 35 64

e-mail: zss.kkozle@op.pl

<http://www.szkolabrzechwy.pl/>

powiat kluczborski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Konopnickiej

Szkoła Podstawowa Nr 6 Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

ul. Sienkiewicza 27, 46-200 Kluczbork, tel./ fax (077) 418 23 89

e-mail: sosw@klucznet.pl

powiat krapkowicki

Zespół Szkół Specjalnych im. Juliana Tuwima

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Szkoła Ponadgimnazjalna Przystosowująca do Pracy

ul. Kościelna 10, 47-300 Krapkowice, tel./ fax (077) 466 14 17

e-mail: zsskrapkowice6@wp.pl

<http://zss.powiatkrapkowicki.pl/>

powiat namysłowski

Zespół Szkół Specjalnych im. Adama Mickiewicza

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 4

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

ul. Staszica 8, 46-100 Namysłów, tel. fax (077) 410 05 22

e-mail: zss.spec@vernet.pl

<http://zssnamyslow.pl/>

powiat nyski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. ks. Jan Twardowskiego

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 11 Specjalna

Publiczne Gimnazjum Nr 5 Specjalne

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

ul. Grodkowska 54, 48-300 Nysa, tel. (077) 433 22 36, fax (077) 433 08 58

e-mail: soswnysapoczta@o2.pl

<http://www.soswnysa.republika.pl/index.html>

Zespół Szkół Specjalnych przy Ośrodku Rehabilitacji i Leczenia Dzieci

Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna

Publiczne Gimnazjum Specjalne

48-267 Jarnołówki 19, tel. (077) 439 75 07, fax (077) 439 75 85

e-mail: sanatorium@wodip.opole.pl

<http://sanatorium.wodip.opole.pl/>

powiat oleski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

ul. Piastowska 35, 46-380 Dobrodzień, tel./ fax (034) 357 52 48

<http://www.soswd.republika.pl/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. św. Jana de La Salle'a

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Uszyce 18/19, 46-310 Gorzów Śląski, tel. (034) 359-33-23, fax (034) 350-22-33

e-mail: sowuszyce@pro.onet.pl

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

ul. Oleska 7, 46-380 Dobrodzień, tel./ fax (034) 357 52 46

e-mail: zsdobrodzien@poczta.onet.pl

<http://zspd.republika.pl/>

Zespół Placówek Specjalnych

Publiczne Przedszkole Nr 3 w Praszce

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5

Publiczne Gimnazjum w Praszce Nr 2

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

ul. Fabryczna 1, 46-320 Praszka, tel. (034) 359 14 13

e-mail: zpswpraszce@tlen.pl

<http://www.zpswpraszce.pl/>

powiat opolski

Zespół Szkół Specjalnych przy Opolskim Ośrodku Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży

Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna

Publiczne Gimnazjum Specjalne

ul. Pawlety 61, 46-053 Suchy Bór, tel./ fax (077) 421 80 04

e-mail: zssordim@wp.pl

powiat prudnicki

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Wandy Chotomskiej

Szkoła Podstawowa Nr 4 Specjalna

Gimnazjum Specjalne Nr 3

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

ul. Batorego 2, 48-250 Głogówek, tel./fax (077) 437 29 29

e-mail: osw.sekretariat@gmail.com

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 3 Specjalna

ul. Podgórna 5, 48-200 Prudnik, tel./ fax (077) 436 29 95

e-mail: zsz1prudnik@wp.pl

**Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Kawalerów Orderu Uśmiechu
Publiczne Przedszkole Specjalne Nr 5**

- oddział dla dzieci z autyzmem

Szkoła Podstawowa Nr 5 Specjalna

Gimnazjum Nr 3 Specjalne

Szkoła Przystosowująca do Pracy Specjalna

ul. Młyńska 1, 48-200 Prudnik, tel./ fax (077) 436 35 30

e-mail: zss_prudnik@wodip.opole.pl

<http://www.powiatprudnicki.ghost.pl/sosw/>

powiat strzelecki

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Konopnickiej

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

Szkoła Przystosowująca do Pracy

ul. Kozielska 20, 47-150 Leśnica, tel./ fax (077) 461 52 16

e-mail: oswlesnica@wp.pl

<http://www.sosw.lesnica.pl/>

Zespół Szkół Specjalnych przy Domu Pomocy Społecznej w Kadłubie

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna

Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

ul. Zamkowa 5, 47-175 Kadłub, tel. (077) 463 63 37, fax (077) 463 67 44

e-mail: zsskadlub@wp.pl

www.wodip.opole.pl/~zss_kadlub

Zespół Szkół Specjalnych im. Aleksandra Kamińskiego

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

ul. Księdza Wajdy 3, 47-100 Strzelce Opolskie, tel. fax (077) 461 28 82

e-mail: gimspecj@tlen.pl

Zespół Szkół Specjalnych przy DPS w Zawadzkiem

Szkoła Podstawowa Specjalna

Gimnazjum Specjalne

Szkoła Przystosowująca do Pracy

ul. Czarna 2, 47-120 Zawadzkie, tel./ fax (077) 462 00 49

e-mail: zss_zawadzkie@interia.pl

http://zss_zawadzkie.scholaris.pl/

■ **SZKOŁY I PRZEDSZKOLA INTEGRACYJNE LUB Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI:**

Opole

Przedszkole Publiczne Integracyjne Nr 38

ul. Próżkowska 39, 45-710 Opole, tel./ fax (077) 474 37 71

e-mail: przedszkole@ppi38.opole.pl

www.ppi38.opole.pl

Przedszkole Publiczne Integracyjne Nr 51

ul. Jana Bytnara "Rudego" 1, 45-265 Opole, tel./ fax (077) 455 58 58

e-mail: p51opole@wodip.opole.pl

<http://www.p51opole.wodip.opole.pl/>

- oddział dla dzieci z autyzmem

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5 z oddziałami integracyjnymi

im. Karola Musioła

ul. Majora Hubala 2, 45-267 Opole, tel. (77) 54 53 223, fax (77) 403 08 50

e-mail: zespolszkol@psp5.opole.pl

Publiczne Gimnazjum Nr 1 z oddziałami integracyjnymi im. Polskich Noblistów

ul. Mjr. Hubala 2, 45-267 Opole, tel. (77) 54 53 224

e-mail: g1opole@wodip.opole.pl

www.g1opole.wodip.opole.pl

powiat brzeski

Publiczne Przedszkole Nr 7 Integracyjne

ul. Gaj 1, 49-305 Brzeg, tel./ fax (077) 404 57 60

e-mail: pp7@brzeg.pl

<http://www.pp7brzeg.pl/>

Zespół Szkół Nr 2 z oddziałami integracyjnymi

Publiczne Gimnazjum Nr 4 z oddziałami integracyjnymi

ul. Józefa Lompy 1, 49-300 Brzeg, tel./ fax (077) 404 52 15

e-mail: psp8@brzeg.pl

<http://www.zs2-brzeg.pl/>

powiat głubczycki

Przedszkole Nr 2 z oddziałami integracyjnymi im. Kubusia Puchatka

ul. Niepodległości 8, 48-100 Głubczyce, tel. (077) 485 31 16

e-mail: przedszkole2glubczyce@op.pl

Szkoła Podstawowa Nr 1 z oddziałami integracyjnymi im. Tadeusza Kościuszki

ul. Dworcowa 2, 48-100 Głubczyce, tel. (077) 485 27 44, fax (077) 485 26 00

e-mail: kontakt@sp1glubczyce.pl

<http://sp1glubczyce.pl/>

powiat kędzierzyńsko-kozielski

„Tęczowe” Przedszkole Publiczne Nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Dmowskiego 5, 47-220 Kędzierzyn-Koźle, tel./ fax (077) 483 21 74

e-mail: p8.teczowe@wp.pl

<http://www.pp8teczowe.szkolnastrona.pl/>

Publiczne Przedszkole Nr 21 z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Filtrowa 13, 47-200 Kędzierzyn-Koźle, tel./ fax (077) 482 34 54

e-mail: pp21k-kozle@o2.pl

<http://przedszkole21-kozle.pl>

**Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 12 z oddziałami integracyjnymi
im. kadeta Zygmunta Kuczyńskiego**

ul. Piastowska 30, 47-200 Kędzierzyn-Koźle, tel. (077) 406 16 00,
fax (077) 406 16 05
e-mail: psp12kkozle@wodip.opole.pl
<http://www.psp12kkozle.wodip.opole.pl/>

powiat kluczborski

**Publiczne Przedszkole Nr 2 z oddziałami integracyjnymi
im. Czesława Janczarskiego**

ul. Norwida 19, 46-203 Kluczbork, tel. (077) 447 34 26, fax (077) 447 34 25
e-mail: pp2@ao.kluczbork.pl
www.pp2.kluczbork.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5 z oddziałami integracyjnymi

ul. Konopnickiej 17, 46-203 Kluczbork, tel./ fax (077) 418 17 66
e-mail: psp5@psp5.kluczbork.pl
<http://www.psp5.kluczbork.pl>

powiat krapkowicki

Przedszkole Publiczne Nr 2 z oddziałami integracyjnymi w Krapkowicach

ul. Moniuszki 6, 47-300 Krapkowicach, tel. (077) 446 03 33
e-mail: pp2@krapkowice.pl
<http://www.pp2.krapkowice.pl/>

powiat namysłowski

Przedszkole Integracyjne

ul. Parkowa 3, 46-100 Namysłów, tel./ fax (077) 410 07 70
e-mail: pintegra@poczta.onet.pl
<http://www.pintegra.e-namyslow.eu/>

Szkoła Podstawowa Nr 4 z oddziałami integracyjnymi im. Władysława Reymonta

ul. Reymonta 56, 46-100 Namysłów, tel./ fax (077) 410 02 66
e-mail: sp4.namyslow@interia.pl
<http://sp4namyslow.psis.edu.pl/>

powiat nyski

Przedszkole Nr 5 Integracyjne

ul. Bohaterów Warszawy 13, 48-300 Nysa, tel. (077) 433 21 33
e-mail: p5@gzo.nysa.pl
<http://p5.przedszkola.net.pl/>

Szkoła Podstawowa nr 10 z oddziałami integracyjnymi

im. Jana Henryka Dąbrowskiego

ul. 11 Listopada 6, 48-303 Nysa, tel./ fax (077) 431 01 25
e-mail: sp10@gzo.nysa.pl
<http://www.sp10nysa.wodip.opole.pl/>

powiat oleski

Przedszkole z oddziałami integracyjnymi

ul. Piastowska 64, 46-380 Dobrodzień, tel. (034) 357 53 20

e-mail: ewamacha63@o2.pl

<http://dobrodzienps.edupage.org>

Publiczne Przedszkole Nr 3 z oddziałem integracyjnym

ul. Sądowa 5, 46-300 Olesno, tel. (034) 358 28 38

e-mail: przedszkole3@olesno.pl

www.przedszkole3.olesno.pl

powiat opolski

Przedszkole Publiczne Nr 2 z oddziałem integracyjnym

ul. Korczaka 10, 46-040 Ozimek, tel. (077) 465 10 47

e-mail: info@pp2.ozimek.pl

<http://www.pp2.ozimek.pl/>

Przedszkole Publiczne z oddziałami integracyjnymi

im. bł. Edmunda Bojanowskiego

ul. Ks. Klimasa 15, 46-050 Tarnów Opolski, tel. (077) 464 42 61

e-mail: ppzoi@op.pl

<http://pptarnow.przedszkola.net.pl/>

powiat strzelecki

Przedszkole Publiczne Nr 4 z oddziałem integracyjnym

ul. Piłsudskiego 7, 47-100 Strzelce Opolskie, tel. (077) 461 30 31

e-mail: pp4strzelceopolskie@o2.pl

<http://pp4strzelceopolskie.przedszkolowo.pl/>

Przedszkole Publiczne Nr 2 z oddziałem integracyjnym

ul. Paderewskiego 1, 47-120 Zawadzkie, tel./ fax (077) 461 64 85

e-mail: jolapp2@interia.pl

www.ppnr2.zawadzkie.pl

■ **PRZEDSZKOLA I SZKOŁY PROWADZONE
PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE**

powiat opolski

Stowarzyszenie na Rzecz Autyzmu "UCZYMY SIĘ ŻYĆ RAZEM"

ul. Olsztyńska 21, 45-316 Opole, tel. kom. 0 600 992 840

e-mail: autyzmopole@o2.pl; sobel9@wp.pl

<http://www.autyzmopole.pl/>

**Zespół Niepublicznych Szkół Specjalnych dla uczniów ze sprzężonymi
niepełnosprawnościami, autyzmem**

ul. Karola Miarki 10-12, 46-082 Kup, tel. (077) 469 56 68, 0 600 992 840

e-mail: sobel8@wp.pl

<http://www.autyzmopole.pl/>

Niepubliczne Przedszkole Specjalne dla dzieci z autyzmem

**Niepubliczna Szkoła Podstawowa Specjalna dla uczniów ze sprzężonymi
niepełnosprawnościami, autyzmem**

**Niepubliczne Gimnazjum Specjalne dla uczniów ze sprzężonymi
niepełnosprawnościami, autyzmem**

**Niepubliczna Szkoła Przystosowująca do pracy dla uczniów ze sprzężonymi
niepełnosprawnościami**

**Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Autystów „Mały Książę”
w Kędzierzynie-Koźlu**

ul. Husarska 4, 47-200 Kędzierzyn-Koźle, tel. 0 607 111 280

e-mail: stowarzyszenie.rodzin@gmail.com

Zespół Niepublicznych Szkół Specjalnych

**Niepubliczna Szkoła Podstawowa Specjalna dla Uczniów
ze Sprzężonymi Niepełnosprawnościami, Autyzmem**

**Niepubliczne Gimnazjum Specjalne dla Uczniów
ze Sprzężonymi Niepełnosprawnościami, Autyzmem**

**Niepubliczna Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy dla Uczniów
ze Sprzężonymi Niepełnosprawnościami**

ul. Piastowska 19, 47-200 Kędzierzyn-Koźle, tel. 0 693 410 851

III. WSPARCIE OFEROWANE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

Jeżeli jesteś w trudnej sytuacji życiowej, spowodowanej wychowywaniem dziecka z autyzmem, **masz prawo** skorzystać z różnych form wsparcia oferowanego w ramach pomocy społecznej przez ośrodek pomocy społecznej (OPS).

Spełniając warunki dotyczące dochodów, możesz starać się w OPS m.in. o zasiłek celowy. Natomiast niezależnie od dochodów masz prawo do pomocy w formie pracy socjalnej, poradnictwa oraz specjalistycznych usług opiekuńczych (pomoc dla Twojego dziecka).

■ SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE (SUO)

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (SUO) są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi te są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Wsparcie w postaci usług przyznaje się osobom, które wymagają pomocy innych. Ośrodek Pomocy Społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala w decyzji administracyjnej ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

W ramach SUO prowadzone jest m.in.: uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym także wspólne organizowanie i spędzanie czasu wolnego, korzystanie z usług różnych instytucji, asystowanie w codziennych czynnościach życiowych, usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu, t.j. współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wszechstronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług. W ramach usług mogą być realizowane zalecenia przekazywane przez terapeutów do pracy w domu. Specjalistyczne usługi są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu m.in.: pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, asystenta osoby niepełnosprawnej lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi. Osoby te muszą także posiadać określony w przepisach staż pracy.

■ **UWAGA** ►► Specjalistyczne usługi opiekuńcze są szczególnie cenną formą wspomaganie umożliwiającą m.in.:

- zapewnienie dzieciom i młodzieży intensywnych form kompleksowych oddziaływań (najlepiej przez współpracę osób świadczących SUO ze specjalistycznym ośrodkiem, w którym będą przygotowywane programy terapeutyczne, rehabilitacyjne i edukacyjne),
- pomoc asystenta w różnych sytuacjach życiowych – w placówkach edukacyjnych oraz aktywizacji społecznej i zawodowej, a także w integracji społecznej w codziennym życiu.

SUO przyznawane są niezależnie od dochodów. Jednak poziom dochodów odgrywa rolę przy ustalaniu odpłatności za korzystanie z usług. W przypadku dochodu poniżej 477 zł netto na osobę w rodzinie, usługi te realizowane są nieodpłatnie, w przypadku przekroczenia tego progu są współfinansowane w różnym stopniu przez świadczeniobiorcę.

» WAŻNE! «

Jeżeli chcesz starać się o specjalistyczne usługi opiekuńcze:

- należy złożyć w Ośrodku Pomocy Społecznej podanie o przyznanie tej formy pomocy (na kopii podania poprosz o potwierdzenie jego złożenia, podanie możesz także posłać listem poleconym),
- konieczne jest dołączenie zaświadczenia lekarskiego, wydanego przez lekarza psychiatrę, które określa potrzebę korzystania z usług,
- OPS przeprowadzi wywiad środowiskowy,
- OPS powinien wydać decyzję administracyjną dot. przyznania bądź nie tej formy pomocy,
- usługi przysługują niezależnie od tego czy rodzic zrezygnował z pracy, by opiekować się dzieckiem czy też pracuje,
- fakt, że dziecko chodzi do przedszkola czy szkoły nie stanowi powodu odmowy przyznania usług.

Więcej na temat SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi można przeczytać na stronie internetowej Fundacji SYNAPSIS:

http://www.synapsis.org.pl/images/poradniki/rozporzadzenie_suo.pdf

<http://www.synapsis.org.pl/images/poradniki/suo.pdf>

■ ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE – ZASIŁEK CELOWY

Zasiłek celowy przyznawany jest na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej (np. pokrycie kosztów zakupu leków, opłacenie specjalistycznej terapii, niedostępnej w ramach publicznej służby zdrowia, pokrycie kosztów dojazdu na terapię, zakup żywności, opału).

Zasiłek ten przyznawany jest rodzinom, w których miesięczny dochód netto (po odjęciu składek emerytalno-rentowych, zdrowotnych i ew. alimentów płaconych przez członka rodziny) nie przekracza 351 zł na osobę.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach rodzinie przekraczającej kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości 351 zł lub 477 zł.

Z podaniem o zasiłek celowy należy zwrócić się do OPS w miejscu zamieszkania. W trakcie procedury przyznawania pomocy zostanie przeprowadzony wywiad środowiskowy przez pracownika socjalnego; trzeba będzie dostarczyć także informacje o dochodach rodziny.

■ PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE

Praca socjalna świadczona jest przez pracownika socjalnego i ma na celu wsparcie osób i rodzin (m.in. rozwinięcie i wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej), opiekujących się osobą z autyzmem. W ramach pracy socjalnej można oczekiwać wsparcia w pokierowaniu gdzie i jak załatwić sprawy związane np. z uzyskaniem dla dziecka stosownego orzeczenia, świadczeń. Pracownik socjalny powinien wspierać rodzinę także w szukaniu miejsc, w których można uzyskać pomoc dla dziecka, młodej czy dorosłej osoby z autyzmem, kierować do innych instytucji pomocowych. Praca socjalna i poradnictwo świadczone są osobom i rodzinom bez względu na posiadany przez nie dochód. Poradnictwo specjalistyczne,

w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub potrzebują wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Poradnictwo rodzinne obejmuje szeroko rozumiane problemy dot. funkcjonowania rodziny, w tym problemy związane z opieką nad osobą niepełnosprawną. Prowadzenie pracy socjalnej i poradnictwa socjalnego nie wymaga przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, ani wydania decyzji administracyjnej w tej sprawie.

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2009.175.1362 j.t.)

Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 19 kwietnia 2005 r.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2011 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. Nr 27, poz. 138),

Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r., nr 189, poz. 1598 z późn. zm.)

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem specjalistycznych usług opiekuńczych możesz kontaktować się z:

Opolskim Urzędem Wojewódzkim

ul. Piastowska 14, 45-082 Opole, tel. (077) 45 24 125, 45 24 478 fax (077) 45 24 705

Wydziałem Polityki Społecznej w Opolskim Urzędzie Wojewódzkim

ul. Piastowska 14, 45-082 Opole, tel. (077) 45 24 563, 45 24 227

e-mail: wps_sekretariat@opole.uw.gov.pl

Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Opolu

ul. Głogowska 25c, 45-315 Opole, tel. (077) 44 15 257

e-mail: rops@rops-opole.pl

- **Gdzie szukać informacji?** ►► W zależności od tego czy mieszkasz w gminie miejskiej, miejsko-wiejskiej, wiejskiej, ośrodek pomocy społecznej może nosić nazwę: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Informacje o Ośrodku Pomocy Społecznej w Twojej gminie możesz uzyskać w Urzędzie Gminy (Miasta).

IV. ŚWIADCZENIA SOCJALNE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN

Jeżeli wychowujesz dziecko niepełnosprawne (tj. z orzeczoną niepełnosprawnością), masz prawo do ubiegania się o świadczenia rodzinne (zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenie pielęgnacyjne). Świadczenia te mają na celu pokrycie, choćby częściowe, wydatków związanych z wychowywaniem dziecka niepełnosprawnego.

■ ZASIŁEK PIELEGNACYJNY

Zasiłek pielęgnacyjny przyznawany jest osobie niepełnosprawnej lub jej opiekunowi prawnemu w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Kwota zasiłku pielęgnacyjnego wynosi 153,00 zł miesięcznie. Jego przyznanie nie jest uzależnione od wysokości dochodów (świadczenie to przysługuje niezależnie od wysokości dochodów).

Ustawą z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 18 grudnia 2008 r., Nr 223, poz. 1456), **okres zasiłkowy ustalony został na okres od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego.**

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku do 16 roku życia z orzeczoną niepełnosprawnością,
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 21 roku życia,
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Zasiłek pielęgnacyjny NIE przysługuje:

- osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli pobyt tej osoby i udzielane przez tę instytucję świadczenia częściowo lub w całości finansowane są z budżetu państwa albo z Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ),
- osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego.

Dokumenty wymagane przy ubieganiu się o zasiłek pielęgnacyjny

Do wniosku o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego należy dołączyć:

- uwierzytelnioną kopię dokumentu stwierdzającego tożsamość (dowodu osobistego) osoby ubiegającej się o zasiłek pielęgnacyjny (kopię tę może uwierzytelnić - potwierdzić zgodność z oryginałem urzędnik przyjmujący dokumenty; uwierzytelnienia kopii dokumentu można dokonać także w urzędzie wystawiającym dokument tożsamości, np. w odpowiednim wydziale urzędu miasta wydającym dowody osobiste; uwierzytelnienie to jest dokonywane bezpłatnie),
- orzeczenie o niepełnosprawności (w przypadku ubiegania się o zasiłek na dziecko do 16 roku życia),

albo

- orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem daty powstania niepełnosprawności (w przypadku ubiegania się o zasiłek na osobę powyżej 16 roku życia),

albo

- orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (w przypadku ubiegania się o zasiłek na osobę powyżej 16 roku życia).

Postępowanie w sprawach o zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się na wniosek rodziców, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, pełnoletniej osoby niepełnosprawnej lub innej osoby upoważnionej do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej.

Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego ustala się na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności bądź stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony (np. na okres jednego roku).

W przypadku, gdy wniosek o przyznanie zasiłku zostanie złożony w ciągu 3 miesięcy od wydania orzeczenia o niepełnosprawności, zasiłek przyznaje się od dnia zgłoszenia wniosku o wydanie orzeczenia.

Ponadto w przypadku utraty ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności i ponownego ustalenia niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności stanowiącego kontynuację poprzedniego orzeczenia, prawo do zasiłku ustala się od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym upłynął termin ważności poprzedniego orzeczenia, jeżeli osoba spełnia warunki uprawniające do nabycia tych świadczeń oraz złożyła wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności w terminie miesiąca od dnia utraty ważności poprzedniego orzeczenia, zaś wniosek o przyznanie świadczenia w terminie 3 miesięcy od dnia wydania orzeczenia.

Uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego ustala i wypłaca gmina (urząd gminy/miasta) lub ośrodek pomocy społecznej.

■ ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka, w tym dziecka niepełnosprawnego.

Uprawnionymi do ubiegania się o zasiłek rodzinny wraz z dodatkami są obywatele polscy oraz cudzoziemcy:

- do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym,
- przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach lub w związku z uzyskaniem w Polsce statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Polski.

Świadczenia rodzinne przysługują w/w osobom, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

WYSOKOŚĆ DOCHODU UPRAWNIAJĄCA DO ZASIŁKU RODZINNEGO WRAZ Z DODATKAMI

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie, uzyskany w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy nie przekracza kwoty określonej w ustawie.

Prawo do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami ustala się na okres dwunastu miesięcy. Ustawą z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1456) okres zasiłkowy ustalony został na okres od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego.

Wniosek o przyznanie zasiłku rodzinnego oraz przysługujących do niego dodatków można złożyć w czasie trwania tego okresu. Prawo do zasiłku ustalane jest wtedy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek do końca danego okresu zasiłkowego.

Zasiłek rodzinny przysługuje osobom, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się **nie przekracza kwoty 574,00 zł**. Natomiast w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się **nie przekracza kwoty 664,00 zł**.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

- urodzenia dziecka,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- samotnego wychowywania dziecka,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,

- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka,
- opiekunowi faktycznemu dziecka (o ile wystąpił do sądu z wnioskiem o przysposobienie dziecka),
- osobie uczącej się do ukończenia przez nią 24 r.ż. (w rozumieniu ustawy jest nią oznacza to osobę pełnoletnią uczącą się, niepozostającą na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony). *Uwaga: w dalszej części opracowania pominięte zostaną zagadnienia związane z prawem do zasiłku rodzinnego dla osoby uczącej się.*

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługuje na:

- **dziecko do ukończenia 18 roku życia**, a jeżeli kształci się w szkole – do czasu ukończenia nauki, nie dłużej jednak, niż do ukończenia 21 lat,
- **dziecko niepełnosprawne legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym** (o ile niepełnosprawność powstała do 21. r.ż.) **lub znacznym do ukończenia 24 roku życia**, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej.

Zgodnie z przepisami za dzieci uważa się dzieci własne osoby ubiegającej się o zasiłek, dzieci jej małżonka, dzieci przysposobione (adoptowane) oraz dzieci, w sprawie których toczy się postępowanie o przysposobienie lub dzieci znajdujące się pod opieką prawną.

Zasiłek rodzinny NIE przysługuje na dziecko, jeżeli

przebywa ono w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie (instytucją taką jest m.in.: dom pomocy społecznej, placówka opiekuńczo-wychowawcza, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, szkoła zapewniająca nieodpłatnie pełne utrzymanie),

- przebywa w rodzinie zastępczej,
- pozostaje w związku małżeńskim,
- jest uprawnione do zasiłku rodzinnego na własne dziecko,
- osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz tego dziecka od drugiego z rodziców, chyba, że: rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje, ojciec dziecka jest nieznany, powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone, sąd zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka,
- członkowi rodziny przysługuje na dziecko zasiłek rodzinny zagranicą, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W przypadku osób utrzymujących się z gospodarstwa rolnego przyjmuje się, że miesięczny dochód z 1 ha przeliczeniowego wynosi 1/12 dochodu z pracy w gospodarstwach indywidualnych ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", nie później niż do dnia 23 września każdego roku przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie danych statystycznych art. 18 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., nr 13681, z późn. zm.).

Zasiłek rodzinny i dodatki przysługują, chociaż dochód na osobę w rodzinie przekracza podane wyżej kwoty, jeżeli kwota tego przekroczenia przypadająca na osobę w rodzinie jest

niższa lub równa kwocie najniższego zasiłku rodzinnego (tj. 115 zł) i jeżeli zasiłek rodzinny przysługiwał w poprzednim okresie zasiłkowym. W przypadku przekroczenia dochodu w kolejnym roku kalendarzowym zasiłek rodzinny nie przysługuje.

Jeżeli sytuacja rodziny uległa pogorszeniu, nastąpiła utrata dochodu (np. rodzic stracił pracę lub otrzymuje mniejszą pensję, albo gdy rozpoczął urlop wychowawczy, utracił prawo do zasiłku dla bezrobotnych, nie otrzymuje części lub całości alimentów, wyrejestrował działalność gospodarczą, utracił zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne, a także emeryturę, rentę, w tym rentę rodzinną, rentę socjalną) wówczas dochód ten zostaje pomniejszony o utracone zarobki, dochody.

Sposób obliczania dochodu do ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami:

Przy ustalaniu prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków bierze się pod uwagę dochód netto, tj. po odliczeniu od uzyskiwanych dochodów obowiązkowych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz zapłaconego podatku dochodowego. Do dochodu nie wlicza się alimentów płaconych przez członka rodziny na rzecz innej osoby.

Ustawa określa bardzo wiele źródeł dochodów, które są brane pod uwagę przy ustalaniu dochodu na osobę w rodzinie. Poniżej przedstawiamy najważniejsze z nich.

Do dochodu wlicza się osiągnięte przez rodziców i dzieci w poprzednim roku kalendarzowym:

- wynagrodzenie za pracę w ramach stosunku pracy, umów zlecenia, umowy agencyjnej i o dzieło,
- przychody z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej,
- emerytury, renty (renty inwalidzkie oraz renty z tytułu niezdolności do pracy, renta socjalna),

powyższe przychody dokumentuje się zaświadczeniem z Urzędu Skarbowego,

- przychody podlegające opodatkowaniu zgodnie z przepisami o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, np. dotyczy to przychodów z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy (wysokość tych dochodów dokumentuje się oświadczeniem),
- inne dochody niepodlegające opodatkowaniu na podst. przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, np. renty dla osób represjonowanych i członków ich rodzin, ryczałt energetyczny i dodatek kompensacyjny przysługujące kombatanom (wysokość tych dochodów dokumentuje się oświadczeniem),
- zasiłki chorobowe,
- otrzymywane alimenty na rzecz dzieci (dokumentuje się je: kopią odpisu wyroku sądu zasądzającego alimenty na rzecz osoby w rodzinie lub kopią odpisu protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej, przekazami, przelewami dot. otrzymywanych alimentów niższych niż zasądzone, zaświadczenie komornika o całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów, a także wysokości faktycznie ściąganych alimentów),
- stypendia określone w przepisach o systemie oświaty i o szkolnictwie wyższym oraz inne stypendia przyznawane uczniom i studentom,
- dochody uzyskane z gospodarstwa rolnego,
- zaliczka alimentacyjna,
- dochody uzyskiwane za granicą RP (pomniejszone o podatek i należne składki).

Do dochodów rodziny NIE wlicza się:

- świadczeń z pomocy społecznej przysługujących na podstawie ustawy o pomocy społecznej (np. zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy),
- dodatków mieszkaniowych,
- nieotrzymywanych alimentów przysługujących członkowi rodziny (np. dziecku) na podstawie wyroku sądu lub ugody sądowej (trzeba to udokumentować),
- opłat dotyczących pobytu członka rodziny w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie (np. dom pomocy społecznej, placówka opiekuńczo-wychowawcza, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy),
- dochodu członka rodziny przebywającego w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,
- płaconego czynszu z tytułu dzierżawy,
- dochodów uzyskanych z gospodarstwa rolnego, które zostało oddane w dzierżawę na podst. przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Dokumentami potwierdzającymi wysokość dochodu rodziny są m.in.:

- zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o wysokości dochodów uzyskanych przez członków rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, jeżeli dochody te podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach ogólnych,
- zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o wysokości należnego zryczałtowanego podatku dochodowego za dany rok albo decyzja ustalająca wysokość podatku dochodowego w formie karty podatkowej (dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą),
- oświadczenia członków rodziny o wysokości uzyskanego dochodu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, jeżeli członkowie rodziny rozliczają się na podst. przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, np. z tytułu najmu mieszkania,
- oświadczenia członków rodziny o wysokości uzyskanego innego dochodu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy niepodlegającego opodatkowaniu,
- zaświadczenie właściwego organu gminy o wielkości gospodarstwa rolnego wyrażonej w hektarach przeliczeniowych ogólnej powierzchni w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy albo nakaz płatniczy na ten rok,
- kopie przekazów lub przelewów pieniężnych dokumentujące wysokość alimentów, jeżeli członkowie rodziny są zobowiązani wyrokiem sądu lub ugodą sądową do ich płacenia, na rzecz osoby spoza rodziny (kopie te muszą zostać potwierdzone przez osobę przyjmującą dokumenty, stąd składając wniosek należy mieć ze sobą oryginały przekazów lub przelewów),
- kopię odpisu wyroku sądu zasądającego alimenty na rzecz osób w rodzinie lub kopię odpisu protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej lub kopię odpisu zatwierdzonej przez sąd ugody zawartej przed mediatorem, a także przekazy lub przelewy pieniężne dokumentujące faktyczną wysokość otrzymanych alimentów oraz zaświadczenie komornika o całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów, a także o wysokości wyegzekwowanych alimentów, w przypadku uzyskania alimentów niższych niż zasądzone w wyroku, ugodzie sądowej lub ugodzie przed mediatorem,
- zaświadczenie o wysokości ponoszonej opłaty za pobyt członka rodziny, przebywającego w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,

- dokument potwierdzający utratę dochodu (np. świadectwo pracy) oraz wysokość utraconego dochodu, jeżeli dochód rodziny uległ obniżeniu w stosunku do roku, z którego brane są pod uwagę dochody.

W skład rodziny zalicza się: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25 r. ż., a także dziecko, które ukończyło 25 lat legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością rodzinie przysługuje świadczenie pielęgnacyjne. Do rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim oraz pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko.

O rodzinie wielodzietnej, w myśl ustawy o świadczeniach rodzinnych, mówimy wtedy, gdy rodzina wychowuje troje i więcej dzieci mających prawo do zasiłku rodzinnego.

DOKUMENTY WYMAGANE PRZY UBIEGANIU SIĘ O ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI

W zależności od tego, o jaki dodatek ubiega się dana osoba jest ona zobowiązana złożyć szereg dokumentów potwierdzających jej uprawnienia do ich otrzymywania. Poniżej przedstawione są niektóre z tych dokumentów - załącza się je do wniosku o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych:

- zaświadczenie o dochodach osiągniętych przez członków rodziny z urzędu skarbowego,
- akty urodzenia dzieci,
- orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności,
- prawomocny wyrok sądu rodzinnego stwierdzający przysposobienie lub zaświadczenie sądu rodzinnego lub ośrodka adopcyjnego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka,
- prawomocny wyrok sądu rodzinnego orzekający rozwód lub separację,
- orzeczenie sądu rodzinnego o ustaleniu opiekuna prawnego dziecka,
- zaświadczenie o uczęszczaniu dziecka do szkoły lub szkoły wyższej,
- zaświadczenie z urzędu pracy o braku propozycji zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej dla osoby ubiegającej się o dodatek,
- zaświadczenie pracodawcy o terminie urlopu wychowawczego i okresie, na jaki został dzielony, oraz o okresach zatrudnienia,
- zaświadczenie lub oświadczenie o wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Podmiot realizujący świadczenia (ośrodek pomocy społecznej lub urząd gminy) może domagać się także dostarczenia innych dokumentów mających wpływ na ustalenie prawa do otrzymywania zasiłku wraz z dodatkami.

Spis dokumentów, które należy złożyć przy ubieganiu się o zasiłek rodzinny można otrzymać w urzędzie gminy, ośrodku pomocy społecznej.

WYSOKOŚĆ ZASIŁKU RODZINNEGO wynosi miesięcznie:

- **77 zł** na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia,
- **106 zł** na dziecko powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku,
- **115 zł** na dziecko powyżej 18 roku do ukończenia 24 roku.

DODATKI PRZYSŁUGUJĄCE DO ZASIŁKU RODZINNEGO

- **dodatek z tytułu urodzenia dziecka** (jednorazowo 1000 zł) – przysługuje matce (jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, potwierdzoną zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną) lub ojcu albo opiekunowi prawnemu dziecka. Dodatek wypłacany jest jednorazowo do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia. Dodatek przysługuje opiekunowi faktycznemu dziecka w wieku do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia, jeżeli nie został przyznany rodzicom lub opiekunowi prawnemu dziecka.

- **dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego** (400 zł miesięcznie) – przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka uprawnionemu do urlopu wychowawczego, nie dłużej jednak niż przez okres:

o 24 miesiące kalendarzowych,

o 36 miesięcy kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu,

o 72 miesiące kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Dodatek ten nie przysługuje osobie przebywającej na urlopie wychowawczym jeżeli:

- bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego była zatrudniona (stosunek pracy) przez okres krótszy niż 6 miesięcy,

- podjęła lub kontynuuje zatrudnienie lub inną pracę zarobkową w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,

- w okresie urlopu wychowawczego korzysta z zasiłku macierzyńskiego,

- dziecko przebywa w placówce zapewniającej całodobową opiekę i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu z wyjątkiem dziecka, które przebywa w zakładzie opieki zdrowotnej oraz w innych przypadkach zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.

- **dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka** przysługuje, (o ile nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców) gdy: drugi z rodziców nie żyje, ojciec dziecka jest nieznan, powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone. Dodatek ten wynosi 170 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej jednak niż 340 zł na wszystkie dzieci w rodzinie. W przypadku wychowywania dziecka niepełnosprawnego² lub z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności dodatek na to dziecko wynosi 250 zł, nie więcej jednak niż 500 zł na wszystkie dzieci.

- **dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej** (80 zł miesięcznie na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego).

- **dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka** (60 zł miesięcznie na dziecko do ukończenia 5 r.ż., 80 zł miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 5 r.ż. do ukończenia 24 r.ż.).

Dodatek ten przysługuje na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka niepełnosprawnego³.

- **dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego** (100 zł jeden raz w roku, nie musi być koniecznie wypłacony we wrześniu). Dodatek przysługuje także na dzieci uczęszczające do „zerówki” (roczne przygotowanie przedszkolne). Dodatek przeznaczony jest na częściowe pokrycie wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego. Wniosek należy składać do dnia zakończenia okresu zasiłkowego, w którym rozpoczęto rok szkolny

albo roczne przygotowanie przedszkolne, czyli do dnia 31 października.

- **dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania** (wypłacany przez 10 miesięcy, od września do czerwca). Dodatek ten przysługuje w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej lub gimnazjum w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (90 zł miesięcznie), lub w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do szkoły ponadgimnazjalnej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadgimnazjalnej (50 zł miesięcznie).

Ponadto można ubiegać się o **jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się żywego dziecka** w wysokości 1.000 zł. Zapomoga ta przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli **dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1.922,00 zł**. Wniosek o wypłatę zapomogi należy złożyć w urzędzie gminy / ośrodku pomocy społecznej w ciągu 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a gdy sprawa dot. dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Zapomoga przysługuje pod warunkiem, że kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, i zostało to potwierdzone zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną.

POSTĘPOWANIE W SPRAWIE OTRZYMANIA ZASIŁKU RODZINNEGO

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przyznaje się na wniosek osoby uprawnionej.

W przypadku problemów i wątpliwości można także zwrócić się o pomoc w uzyskaniu tego zasiłku do ośrodka pomocy społecznej, który także ma prawo do występowania o zasiłki rodzinne na rzecz uprawnionych osób. W wielu gminach zasiłek wraz z dodatkami przyznaje i wypłaca właśnie ośrodek pomocy społecznej (wydzielony dział świadczeń rodzinnych), któremu to zadanie zlecił urząd gminy lub miasta.

W przypadku wątpliwości dotyczących samotnego wychowywania dziecka może być przeprowadzony wywiad lub informacje te może przekazać ośrodek pomocy społecznej, o ile osoba ubiegająca się o świadczenie znajduje się pod jego opieką i w ciągu ostatnich 3 miesięcy był przeprowadzany rodzinny wywiad środowiskowy.

Uwaga: w przypadku wystąpienia zmian w liczbie członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, uzyskania dochodu lub w przypadku wystąpienia innych zmian mających wpływ na uprawnienia do zasiłku rodzinnego osoba zainteresowana jest zobowiązana do niezwłocznego powiadomienia o tym instytucji wypłacającej świadczenia rodzinne.

Na jednego członka rodziny przysługuje tylko jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami (w zależności od uprawnień może przysługiwać jeden lub kilka dodatków).

Uprawnienia do zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ustala i wypłaca gmina lub ośrodek pomocy społecznej.

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami jest wypłacany nie później niż do ostatniego dnia miesiąca, za który zostało przyznane świadczenie. Jeżeli dokumenty zostaną złożone po 10 dniu miesiąca świadczenie za ten miesiąc zostanie wypłacone najpóźniej do ostatniego dnia następnego miesiąca.

Od każdej decyzji w sprawie zasiłku rodzinnego przysługuje odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. Każda decyzja zawiera pouczenie, w którym podany jest organ, do którego służy odwołanie i termin, w którym to odwołanie można złożyć. Należy uważnie czytać pouczenia w tej sprawie i ściśle stosować się do zawartych w nich informacji.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r., Nr 1456 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1456);
3. Ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., Nr 13681, z późn. zm.)
4. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2013 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2013 r., Nr 3);
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2012 r., nr 959).

■ ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE

Świadczenie pielęgnacyjne przysługiwać będą:

- rodzicom (matka lub ojciec),
- opiekunowi faktycznemu dziecka (osoby opiekujące się dzieckiem, które wystąpiły do sądu o jego przysposobienie)
- osobom będącym rodzinami zastępczymi spokrewnionymi, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności)

z tytułu rezygnacji z pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad dzieckiem

legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności, zawierającym wskazania dotyczące konieczności:

- stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz
  - stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- albo
- legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (dot. osób powyżej 16 r.ż.).

Jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała przed ukończeniem 18-go roku życia lub w trakcie nauki w szkole (lub szkole wyższej), jednak nie później niż do ukończenia 25-go roku życia.

Świadczenie pielęgnacyjne NIE przysługuje jeżeli:

- osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,
- osoba wymagająca opieki:
  - pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
  - została umieszczona w rodzinie zastępczej z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny,
  - została umieszczona w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w nim z całodobowej opieki,
  - w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji została umieszczona w placówce zapewniającej całodobową opiekę (z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej) i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu,
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko,
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie (*uwaga: oznacza to, że jeżeli np. matka przebywa na urlopie wychowawczym i opiekuje się młodszym, zdrowym dzieckiem i pobiera z tego tytułu dodatek do zasiłku rodzinnego, to ojciec nie może pobierać świadczenia pielęgnacyjnego na niepełnosprawne dziecko w rodzinie. Analogiczna sytuacja występuje w przypadku, gdy na dwoje dzieci niepełnosprawnych każde z rodziców ubiegałoby się o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego*).

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Natomiast od 1 stycznia 2015 r. wysokość świadczenia pielęgnacyjnego **wynosi 1000 zł**.

Osoby otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne spełniające nowe, obowiązujące od 1 stycznia 2013 r. warunki ustawowe, w okresie od kwietnia do grudnia 2013 r. mają również prawo do przyznawanego z urzędu **dodatku w wysokości 200 zł miesięcznie** na podstawie rządowego programu wspierania osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne.

Łączna wysokość wsparcia dla osób otrzymujących obecnie świadczenie pielęgnacyjne **wynosi 1200 zł miesięcznie**.

Dokumenty wymagane przy ubieganiu się o świadczenie pielęgnacyjne:

Do wniosku o ustalenie prawa do świadczeń pielęgnacyjnych należy dołączyć:

- uwierzytelnioną kopię dokumentu stwierdzającego tożsamość (dowodu osobistego) osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne,
- orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności dziecka,
- zaświadczenia lub oświadczenia o wysokości dochodów, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz.U.05.105.881) - są to te same dokumenty potwierdzające wysokość dochodu rodziny, które należy dołączyć w razie ubiegania się o zasiłki rodzinne i/lub dodatki do nich (np. zaświadczenie z Urzędu Skarbowego o wysokości

dochodów uzyskanych przez członków rodziny),

- zaświadczenie placówki zapewniającej całodobową opiekę, w przypadku umieszczenia w niej dziecka, o liczbie dni w tygodniu, w których korzysta w niej z całodobowej opieki.

Jeżeli w stosunku do osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne lub osoby pobierającej to świadczenie wystąpią wątpliwości, co do okoliczności stanowiących podstawę udzielenia świadczenia, organ udzielający może przeprowadzić wywiad środowiskowy. W takim przypadku organ udzielający świadczenia może wystąpić do ośrodka pomocy społecznej o udzielenie informacji o okolicznościach będących podstawą do wydania decyzji, jeżeli okoliczności te zostały ustalone w rodzinnym wywiadzie środowiskowym przeprowadzonym nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem otrzymania przez ośrodek pomocy społecznej wniosku o udzielenie informacji. Brak jest podstaw prawnych do przeprowadzenia na potrzeby świadczeń rodzinnych rodzinnego wywiadu środowiskowego. Za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne opłacane są także składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne o ile nie jest zgłoszona do ubezpieczenia z innego tytułu (np. o ile nie zgłosi jej pracujący małżonek).

- **Gdzie ubiegać się o świadczenie?** ► Świadczenia rodzinne są przyznawane i wypłacane przez Urząd Gminy bądź Urząd Miasta. W niektórych gminach może być to także Ośrodek Pomocy Społecznej (wydział świadczeń rodzinnych). Zasiłek pielęgnacyjny może być wypłacany przez OPS lub oddział ZUS.

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2006.139.992j.t.)

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne Rozporządzenie Rady (Dz. U. Nr 298, poz. 1769)

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz.U.2009.129.1058)

■ SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788 i 1529) ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługiwać będzie wtedy, gdy:

- niepełnosprawność została stwierdzona czy nabyta po 25. roku życia lub związana jest np. z wiekiem osoby, nad którą trzeba sprawować opiekę.

Zasiłek przyznawany będzie rodzicom, ale tylko w przypadku, kiedy jedno z nich zrezygnowało z pracy zawodowej. Natomiast zasiłek nie będzie przysługiwał rodzicowi, który nigdy pracy nie podejmował. Otrzymywać go będą również inne osoby, na których ciąży obowiązek alimentacyjny i które zrezygnują z pracy w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad członkiem rodziny legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Specjalny zasiłek opiekuńczy wyniesie **520 zł** miesięcznie¹.

Zasiłek będzie uzależniony od kryterium dochodowego w wysokości **623 zł** miesięcznie²

Specjalny zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli:

1) osoba sprawująca opiekę:

a) ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno - rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,

b) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów,

c) ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego,

d) legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

2) osoba wymagająca opieki została umieszczona w rodzinie zastępczej z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, w rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotów wykonujących działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu;

3) na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;

4) członek rodziny osoby sprawującej opiekę ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego;

5) na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub prawo do świadczenia pielęgnacyjnego;

6) na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

---

¹ przysługujący za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 specjalnego zasiłku opiekuńczego za każdy dzień. Należną kwotę zasiłku zaokrągla się do 10 groszy w górę.

² łączny dochód dwóch rodzin: rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki, w przeliczeniu na osobę

Dokumenty wymagane przy ubieganiu się o specjalny zasiłek opiekuńczy świadczenie:

Do wniosku o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego należy dołączyć:

- uwierzytelnioną kopię dokumentu stwierdzającego tożsamość (dowodu osobistego) osoby ubiegającej się o specjalny zasiłek opiekuńczy,
- orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności dziecka,
- zaświadczenia o dochodach, wszystkich domowników, w tym także zaświadczenie o dochodach osoby niepełnosprawnej nad którą sprawują
- zaświadczenie placówki zapewniającej całodobową opiekę, w przypadku umieszczenia w niej dziecka, o liczbie dni w tygodniu, w których korzysta w niej z całodobowej opieki.

Przy ustalaniu prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego obowiązkowe będzie przeprowadzanie wywiadu środowiskowego.

Za osobę pobierającą specjalny zasiłek opiekuńczy opłacane są także składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne o ile nie jest zgłoszona do ubezpieczenia z innego tytułu (np. o ile nie zgłosi jej pracujący małżonek).

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2006.139.992 z późn.zm.), 2. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu wspierania niektórych osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne (Dz. U. 28 czerwca 2012r., poz.732), 3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2011 r., Nr 298, poz. 1769 z późn. zm.), 4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2009 r., Nr 129, poz. 1058), 5. Ustawa z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2012 poz. 1548).

V. ORZEKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Jeżeli chcesz korzystać z uprawnień i świadczeń przysługujących osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, Twoje dziecko powinno mieć wydane orzeczenie o niepełnosprawności (dla osób do 16 roku życia) lub orzeczenie o lekkim, umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia).

■ TRYB ORZEKANIA

Orzeczenia te są wydawane na wniosek osoby zainteresowanej (lub jej przedstawiciela prawnego) na określony czas, zazwyczaj na 2-3 lata (orzeczenie o stopniu niepełnosprawności może być wydane bezterminowo). Orzeczenia te wydają Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności (w miastach na prawach powiatu są to Miejskie Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności). Aby otrzymać orzeczenie należy:

- złożyć do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wypełniony wniosek o wydanie orzeczenia,

- dołączyć do wniosku zaświadczenie lekarskie na określonym druku wypełnione przez lekarza, pod którego opieką znajduje się dana osoba (wskazane jest, aby w przypadku osoby z autyzmem lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwojowymi, był to lekarz psychiatra),
- dołączyć do wniosku kserokopię dokumentacji medycznej, wyników badań, konsultacji, opinie psychologiczne, opinie pedagogiczne (dokumenty odnoszące się do potwierdzenia stanu zdrowia). Druk wniosku i zaświadczenia lekarskiego można otrzymać w siedzibie zespołu orzekającego,
- orzeczenie wydawane jest po przeprowadzeniu oceny stanu zdrowia – osoba zainteresowana jest wzywana na posiedzenie składu orzekającego, jeżeli lekarz wystawiający zaświadczenie, stwierdzi, że jest w stanie stawić się.

Orzeczenie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności zawiera m.in. wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia, uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Orzeczenie jest decyzją administracyjną. Od negatywnej decyzji można się odwołać w terminie 14 dni od jej otrzymania.

W przypadku negatywnej decyzji drugiej instancji, można odwoływać się do Sądu Rejonowego, Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Druga instancja w procesie orzekania to: Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (to tam kierowane są odwołania od decyzji zespołów powiatowych).

■ Gdzie szukać informacji? ►►

Informacje dotyczące adresu Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności można uzyskać w Ośrodku Pomocy Społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwie Powiatu.

Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

ul. Piastowska 12, 45-082 Opole, tel/fax (077) 452 42 30

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

ul. Budowlanych 4, 45-044 Opole, Miasto Opole, tel. (077) 442 85 15,
fax (077) 442 85 15

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Brzegu

ul. Wyszyńskiego 23, 49-300 Brzeg, tel. (077) 424 21 41, fax (077) 416 95 05

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Głubczycach

ul. Sobieskiego 5, 48-100 Głubczyce, tel. (077) 485 09 10, 485 87 73,
fax (077) 485 87 73

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kędzierzynie-Koźlu

ul. Skarbowska 4, 47-200 Kędzierzyn-Koźle, tel. (077) 481 02 82, fax (077) 483 33 23

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kluczborku

ul. Jagiellońska 1, 46-200 Kluczbork, tel. (077) 447 17 09, 414 20 87,
fax (077) 447 17 09
e- mail: pzoan@pcpr-kluczbork.pl

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Krapkowicach

ul. Kilińskiego 1, 47-303 Krapkowice, tel. (077) 446 60 37, 466 43 00 w. 337,
fax (077) 407 43 37, 407 43 32

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Namysłowie

Plac Wolności 12a, 46-100 Namysłów, tel. (077) 410 36 95 w.170, fax (077) 410 36 95,
410 39 22

e-mail: zdrowie@namyslow.pl; orzecznictwo@namyslow.pl

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nysie

ul. Słowiańska 17, 48-300 Nysa, tel. (077) 448 25 72 , fax (077) 448 25 83

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Oleśnie

ul. Konopnickiej 8, 46-300 Olesno, tel. (034) 359 83 88, fax (034) 359 73 15

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

ul. Książąt Opolskich 27, 45-005 Opole, tel. (077) 541 50 13, fax (077) 541 50 13

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Prudniku

ul. Kościuszki 55a, 48-200 Prudnik, tel. (077) 436 91 25, fax (077) 436 91 25

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Strzelcach Opolskich

ul. Chrobrego 5, 47-100 Strzelce Opolskie, tel. (077) 461 33 81, fax (077) 461 33 81

■ **LEGITYMACJA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ**

Jeżeli jest już wydane orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, możesz postarać się o legitymację osoby niepełnosprawnej. Legitymację wydaje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Legitymacja uprawnia m.in. do korzystania z ulgowych przejazdów PKP i PKS (78% ulga w przejazdach na leczenie i rehabilitację, w tym na turnusy rehabilitacyjne).

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.)

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 1 lutego 2002 r.

w sprawie kryteriów niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. z 2002 r., nr 17, poz. 162),

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 15 lipca 2003 r.

w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2003 r., nr 139, poz. 1328).

■ ULGOWE PRZEJAZDY KOMUNIKACJĄ LOKALNĄ

Zasady przyznawania ulg na przejazdy komunikacją lokalną (gminną, miejską) określają przepisy lokalne – uchwała Rady Gminy/ Miasta. Oznacza to, że w poszczególnych gminach, miastach obowiązujące przepisy są inne.

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o tym, jakie ulgi przysługują osobom niepełnosprawnym w przejazdach komunikacją lokalną w danej gminie, można uzyskać u przewoźnika (np. zakład transportu miejskiego) lub przeczytać w regulaminie przewozów środkami komunikacji gminnej.

Informacja dotycząca osób uprawnionych do ulgowych i bezpłatnych przejazdów środkami komunikacji miejskiej w Opolu znajduje się na stronie Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego Sp. z o.o.: <http://www.mzkopole.pl/ulgi-biletowe/>

VI. DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON

■ TURNUS REHABILITACYJNY

Jest to zorganizowana forma aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku. Celem turnusu jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników m.in. przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

Osoba niepełnosprawna (posiadająca stosowne orzeczenie) może ubiegać się o dofinansowanie do turnusu pod warunkiem, że:

- zostanie skierowana na turnus na wniosek lekarza, pod opieką którego się znajduje,
- w roku, w którym ubiega się o dofinansowanie, nie uzyskała na ten cel dofinansowania ze środków PFRON,
- weźmie udział w turnusie, który odbędzie się w ośrodku wpisanym do rejestru ośrodków, prowadzonego przez wojewodę,
- nie będzie pełniła funkcji członka kadry na tym turnusie, ani nie będzie opiekunem innego uczestnika tego turnusu,
- złoży oświadczenie o wysokości osiągniętych dochodów,
- zobowiąże się do przedstawienia na turnusie, podczas pierwszego badania lekarskiego, informacji stanie zdrowia, sporządzonej nie wcześniej niż na 3 mies. przed datą rozpoczęcia turnusu, wystawionej przez lekarza, pod którego opieką obecnie się znajduje.

O dofinansowanie do udziału w turnusie może także ubiegać się opiekun osoby niepełnosprawnej. W przypadku starań o dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie brane są pod uwagę dochody. Przeciętny miesięczny dochód, podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, nie powinien przekraczać kwoty 50% przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym.

Istnieje możliwość otrzymania dofinansowania w sytuacji przekroczenia kryterium dochodowego, ale wówczas kwotę dofinansowania pomniejsza się o kwotę, o którą dochód ten został przekroczony. Wniosek o dofinansowanie składa się do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR).

- **Gdzie szukać informacji?** ► Adres Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Twoim powiecie możesz uzyskać w Starostwie Powiatu lub w Ośrodku Pomocy Społecznej.

Ogólnokrajowy rejestr ośrodków uprawnionych do organizowania turnusów rehabilitacyjnych oraz niezbędne informacje i druki wniosków znajdują się na stronach internetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej:

<https://empatia.mpips.gov.pl/web/piu/dla-swiaadczeniobiorcow/turnusy/wyszukiwarka-osrodkow>

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.),
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych (Dz. U. z 2007 r., nr 230, poz. 1694).*

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu

ul. Armii Krajowej 36, 45-071 Opole, tel. (077) 400 59 55, fax (077) 400 59 52

e-mail: sekretariat@mopr.opole.pl

<http://mopr.opole.pl/index.php>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzegu

ul. Wyszyńskiego 23, 49-300 Brzeg, tel/fax (077) 416 95 05, tel. (077) 416 98 14

e-mail: pcprbrzeg@wp.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Głubczycach

ul. Sobieskiego 5, 48-100 Głubczyce, tel. (077) 485 87 73, fax (077) 485 87 83 w. 24

e-mail: pcpr-glubczyce@o2.pl

<http://www.glubczyce.epcpr.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu

ul. Skarbowa 4, 47-200 Kędzierzyn-Koźle, tel. (077) 481 02 82

e-mail: pcpr@pcpr-kkozle.pl

<http://pcpr-kkozle.pl>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku

ul. Jagiellońska 3, 46-200 Kluczbork, tel. (077) 414 23 53; 414 21 61 w.60

e-mail: kluczbork@pcpr-kluczbork.pl

<http://www.pcpr-kluczbork.pl>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach

ul. Kilińskiego 1, 47-303 Krapkowice, tel. (077) 446 60 15, 446 60 30

e-mail: pcpr@powiatkrapkowicki.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie

Pl. Wolności 12a, 46-100 Namysłów, tel. (077) 410 36 95 wew. 166
e-mail: pcpr@namyslow.pl
<http://pcpr.namyslow.pl/11/strona-glowna.html>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie

ul. Słowiańska 17, 48-300 Nysa, tel. (077) 448 26 10
e-mail: pcprnysa@poczta.onet.pl
<http://www.pcprnysa.republika.pl>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie

ul. Konopnickiej 8, 46-300 Olesno, tel. (034) 350 51 25 do 27

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu

ul. Ks. Opolskich 27, 45-005 Opole, tel. (077) 541 50 01, fax (077) 541 50 1
e-mail: pcpropole@wp.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku

ul. Kościuszki 76 , 48-200 Prudnik, tel. (0770) 436 91 25, 436 29 90
e-mail: pcpr.prudnik@interia.pl
<http://www.pcpr-prudnik.pl>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Chrobrego 5, 47-100 Strzelce Opolskie, tel. (077) 461 33 81, 461 39 01
e-mail pcprstrzelceop@op.pl
<http://www.strzelce-opolskie.epcpr.pl/>

■ DOFINANSOWANIE LIKWIDACJI BARIER TECHNICZNYCH ORAZ KOMUNIKACYJNYCH

Osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie mogą starać się o dofinansowanie zakupu sprzętu mającego na celu likwidację barier w komunikowaniu się oraz technicznych. Nie ma określonej listy tych sprzętów. Przez bariery techniczne należy rozumieć bariery utrudniające lub uniemożliwiające osobie niepełnosprawnej funkcjonowanie społeczne. Likwidacja bariery technicznej powinna powodować sprawniejsze działanie takiej osoby w społeczeństwie i umożliwić jej funkcjonowanie w życiu codziennym. Przez bariery w komunikowaniu się należy rozumieć ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji. Likwidacja bariery w komunikowaniu się ma powodować umożliwienie osobie niepełnosprawnej sprawniejsze i bardziej swobodne porozumiewanie się oraz przekazywanie informacji.

Wysokość dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się oraz technicznych wynosi do 80% kosztów tego przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia. Dofinansowanie na likwidację barier w komunikowaniu się i technicznych może być przyznawane raz na trzy lata.

O dofinansowanie to mogą ubiegać się osoby z orzeczoną niepełnosprawnością, stopniem niepełnosprawności. Dofinansowanie przyznaje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR). Tam też można otrzymać i złożyć stosowny wniosek.

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Adres Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Twoim powiecie możesz uzyskać w Starostwie Powiatu lub w Ośrodku Pomocy Społecznej.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej
oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.),
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 25 czerwca 2002 r.
w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków
Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2002 r., nr 96, poz. 861 z późn. zm.).*

VII. WSPARCIE DLA DOROSŁYCH OSÓB Z AUTYZMEM

Osoby dorosłe z autyzmem
lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwojowymi,
które zakończyły edukację
(maksymalnie mogą uczyć się do 24 r.ż.)
nie mają obecnie dostatecznego dostępu
do zróżnicowanych ofert
w zakresie dziennej aktywności
czy aktywizacji społecznej i zawodowej.

Rodzice mogą poszukiwać miejsca w następujących placówkach:

■ ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY

W ramach systemu pomocy społecznej funkcjonują Środowiskowe Domy Samopomocy (ŚDS), które są przeznaczone dla dorosłych osób z zaburzeniami psychicznymi. Są to zazwyczaj dzienne ośrodki wsparcia, choć mogą także funkcjonować jako ośrodki całodobowe, okresowego pobytu. W większości są prowadzone przez Ośrodki Pomocy Społecznej, rzadziej przez organizacje pozarządowe.

ŚDS są ukierunkowane na podtrzymanie umiejętności życiowych uczestników zajęć oraz ich rozwój, działania zmierzające do poprawy funkcjonowania i jakości życia poprzez rozwijanie umiejętności, zdolności i zainteresowań.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2009.175.1362 j.t.).*

■ **Gdzie szukać informacji?** ► O tym, czy w Twojej miejscowości funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy, możesz dowiedzieć się w Ośrodku Pomocy Społecznej lub w **Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego:**
ul. Piastowska 14, 45-082 Opole, tel. (077) 45 24 563, 45 24 227
e-mail: wps_sekretariat@opole.uw.gov.pl

Opole

Fundacja Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym w Opolu

ul. K. Szymanowskiego 1, 45-724 Opole, tel. (077) 474 32 80, fax (077) 474 76 55

e-mail: dom@fundacja-dom.opole.pl

<http://www.fundacja-dom.opole.pl/>

Środowiskowy Dom Samopomocy

“Dom Rodzinnej Rehabilitacji dzieci z Porażeniem Mózgowym” w Opolu

ul. Mielęckiego 4a, 45-115 Opole, tel. (077) 441 51 51, fax (077) 441 11 40

e-mail: sds@fundacja-dom.opole.pl

Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „MAGNOLIA”

ul. Stoińskiego 8, 45-722 Opole, tel./ fax (077) 474 20 76

e-mail: administracja@sdsopole.pl

<http://www.sdsopole.pl/>

Filia ŚDS

ul. Dambonia 3, 45-861 Opole

e-mail: biuro@sdsopole.pl

<http://www.sdsopole.pl/>

powiat głubczycki

Środowiskowy Dom Samopomocy

Nowe Gołuszowice 18, 48-150 Głubczyce, tel. (077) 485 87 35

e-mail: srodow_dom@op.pl

powiat kędzierzyńsko-kozielski

Środowiskowy Dom Samopomocy „Promyczek”

ul. Piotra Skargi 25, 47-224 Kędzierzyn-Koźle, tel./ fax (077) 472 40 30

e-mail: promycze@poczta.onet.pl

<http://www.promyczek-dom.pl/>

powiat kluczborski

Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Nadzieja” w Kluczborku

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Zamkowa 6, 46-200 Kluczbork, tel. (077) 418 76 13

e-mail: sds@kluczbork.pl; sds.kluczbork@wp.pl

<http://www.sds.kluczbork.pl>

Filia ŚDS w Kuniowie

powiat krapkowicki

Środowiskowy Dom Samopomocy w Krapkowicach

Os. XXX- lecia 23, 47-303 Krapkowice, tel./ fax (077) 466 47 99

e-mail: sds@krapkowice.pl

<http://sds.krapkowice.pl>

powiat namysłowski

Środowiskowy Dom Samopomocy w Krapkowicach

ul. Kolejowa 1, 46-100 Namysłów, tel. (077) 410 35 13

e-mail: sdsnamyslow@neostrada.pl

powiat nyski

Caritas Diecezji Opolskiej

Środowiskowy Dom Samopomocy „Iskierka”

ul. Grodkowska 26, 48-300 Nysa, tel. (077) 433 74 66, fax (077) 435 28 27

e-mail: sds-iskierka@o2.pl

powiat oleski

Środowiskowy Dom Samopomocy

Gana 28, 46-320 Praszka, tel. (034)357 69 79

e-mail: sdsgana@praszka.pl

<http://sdsgana.like.pl>

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Długa 37, Sowczyce, 46-300 Olesno, tel.0 667 658 575

e-mail: sds@dom-sowczyce.pl

<http://www.domsowczyce.pl>

powiat prudnicki

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Parkowa 6, 48-200 Prudnik, tel. (077) 436 71 27, fax (077) 436 64 00

e-mail: sds_prudnik@op.pl

powiat strzelecki

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Habryki 11, 47-100 Strzelce Opolskie, tel. (077) 461 44 93

e-mail: sds_strzelce_opolskie@op.pl

<http://sds.strzelce.w.interia.pl>

■ WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Warsztat terapii zajęciowej (WTZ) jest dla osób niepełnosprawnych, które ukończyły już edukację, miejscem rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie uzyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Warsztaty mogą być organizowane m.in. przez organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia).

Uczestnikami WTZ mogą być jedynie osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności oraz z zaznaczonym w tym orzeczeniu wskazaniem do uczestnictwa w warsztacie terapii.

Efekty aktywizacji zawodowej i społecznej powinny być oceniane nie rzadziej niż co 3 lata. Z założenia terapia zajęciowa i rehabilitacja w warsztatach powinny przygotowywać osoby niepełnosprawne do podjęcia pracy.

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.),
Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2004 r., nr 63, poz. 587).*

Opole

Fundacja Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym w Opolu

ul. Karola Szymanowskiego 1, 45-724 Opole, tel/fax (0 77) 474 32 80, 474 76 55

e-mail: dom@fundacja-dom.opole.pl

www.fundacja-dom.opole.pl

Warsztat Terapii Zajęciowej - " Nasze Życie"

ul. Mielęckiego 4A, 45-115 Opole, tel. (077) 441 51 51

e-mail: wtz@fundacja-dom.opole.pl

http://www.fundacja-dom.opole.pl/osrodek/wtz.php

powiat brzeski

Grodzkowskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół

ul. Rynek 1, 49-200 Grodków, tel. (077) 415 46 44, fax (077) 415 33 45

e-mail: wtz.jedrzejow@ neostrada.pl

Warsztat Terapii Zajęciowej

Jędrzejów 32a, 49-240 Jędrzejów, tel/ fax (077) 415 80 40

e-mail: wtz.jedrzejow@ neostrada.pl

Stowarzyszenia Przyjaciół i Osób Niepełnosprawnych "Pomóżmy Im"

ul. Kościuszki 52, 49-340 Lewin Brzeski, tel/fax (077) 412 74 72

Warsztat Terapii Zajęciowej

e-mail: spion@spion.pl lub wtz@spion.pl

http://spion.pl/

powiat głubczycki

Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych

ul. Sobieskiego 5, 48-100 Głubczyce, tel. (077) 485 97 80

Warsztat Terapii Zajęciowej

powiat kędzierzyńsko-kozielski

**Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym,
koło w Kędzierzynie-Koźlu**

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Skarbowska 4, 47-200 Kędzierzyn- Koźle, tel. (077) 482 69 43

powiat kluczborski

CARITAS Diecezji Opolskiej

ul. Szpitalna 5A, 45-010 Opole, tel. (077) 453 12 41, 453 12 42, fax (077) 453 12 39

e-mail: caritas_centrala@op.onet.pl

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Katowicka 9, 46-200 Kluczbork, tel./fax. (077) 418 41 51

e-mail: wtz_kluczbork@poczta.onet.pl

www.wtz-kluczbork.pl

powiat krapkowicki

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Mickiewicza 1, 47-303 Krapkowice, tel./faks (077) 46 67 260

powiat namysłowski

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Pułaskiego 3, 46-100 Namysłów, tel/ fax (077) 410 39 92

e-mail: zamowienia@namyslow.pl

powiat nyski

Caritas Diecezji Opolskiej

ul. Szpitalna 5A, 45-010 Opole, tel. (077) 453 12 41, 453 12 42, fax (077) 453 12 39

e-mail: caritas_centrala@op.onet.pl

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Andersa 74, 48-340 Głuchołazy, tel.: (077) 439 54 95

e-mail: wtzglucholazy@o2.pl

www.wtzglucholazy.pl

powiat oleski

Towarzystwo Pomocy Ludziom w Oleśnie

ul. Dworcowa 13a, 46 300 Olesno, tel./fax. (034) 358 40 57

Warsztat Terapii Zajęciowej

e-mail: wtzolesno@op.pl

http://wtzolesno.prv.pl/

powiat opolski

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Piastowska 28, 46-083 Stare Siołkowice, tel. (077) 469 24 32

powiat strzelecki

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Czarna 2, 47-120 Zawadzkie, tel. (077) 404 96 10 wew. 22, 404 96 11

e-mail: wtzzawadzkie@wp.pl

<http://www.wtzzawadzkie.pl/podstrony/kontakt.html>

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje dot. Warsztatów Terapii Zajęciowej w Twojej gminie, powiecie można znaleźć w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie lub Ośrodku Pomocy Społecznej.

■ **ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ**

W zakładzie aktywności zawodowej (ZAZ) zatrudnia się osoby niepełnosprawne z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. Są to także miejsca, w których można uzyskać informacje o możliwościach wsparcia, świadczeniach, instytucjach, do których można zwrócić się o pomoc. Zakład aktywności może być utworzony przez gminę, powiat, fundację, stowarzyszenie.

Spis Zakładów Aktywności Zawodowej znajduje się na stronie internetowej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego

<https://bipouw.e-wojewoda.pl/pl/c/wydzial-polityki-spoecznej-i-zdrowia1.html>

Fundacja Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym w Opolu

ul. Karola Szymanowskiego 1, 45-724 Opole, tel./fax (0 77) 474 32 80, 474 76 55

e-mail: dom@fundacja-dom.opole.pl

www.fundacja-dom.opole.pl

Zakład Aktywności Zawodowej

ul. Mielęckiego 4a, 45-115 Opole, tel. (077) 44 151 51, fax (077) 44 151 40

e-mail: zaz@zaz.opole.pl

www.zaz.opole.pl

Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych

ul. Sobieskiego 5, 48-100 Głubczyce, tel. (077) 485 97 80

Zakład Aktywności Zawodowej im. Jana Pawła II

ul. Szpitalna 18, 48-140 Branice, tel./fax (077) 486 07 22

e-mail: zaz-branice@wp.pl

<http://www.zaz.branice.info/>

Podstawa prawna:

Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2011.127.721 j.t.),

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 14 grudnia 2007 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej (Dz. U. z 2007 r., nr 242, poz. 1776).

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o Zakładach Aktywności Zawodowej

w województwie opolskim można uzyskać w **Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Opolu**, ul. Głogowska 25c, 45-315 Opole, tel. (077) 44 15 257
e-mail: rops@rops-opole.pl

■ **ŚWIETLICA SOCJOTERAPEUTYCZNA**

Świetlica socjoterapeutyczna dla dorosłych osób z autyzmem

„Potrafię i jestem potrzebny”

ul. Karola Miarki 6-10, 46-082 Kup, tel.fax (077) 469 56 68

<http://www.autyzmopole.pl/>

Dni i godziny przyjmowania pacjentów: poniedziałek-piątek 8.00-15.00

Uwaga: Zajęcia przeznaczone dla osób dorosłych – po 24 roku życia., które ukończyły edukację

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe , sprzężone niepełnosprawności
- psychoterapia; logoterapia; psychoedukacja; trening umiejętności społecznych; gimnastyka korekcyjna; Integracja Sensoryczna; terapia zajęciowa; usprawnianie ruchowe; stymulacja sensoryczna; alternatywne metody komunikacji; światłoterapia; hipoterapia; hydroterapia; arteterapia

VIII. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W odpowiedzi na niezaspokojone potrzeby w zakresie pomocy osobom z autyzmem i ich rodzinom, powstają organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia). Bardzo często zakładają je rodzice dzieci czy młodych osób z autyzmem lub profesjonaliści. Stowarzyszenia i fundacje utrzymują się m.in. z pieniędzy przekazywanych przez grantodawców – realizują projekty, w ramach których okresowo podejmowane są różnorodne działania (np. zajęcia dla dzieci, grupy wsparcia, poradnictwo prowadzone przez okres 12 miesięcy).

Organizacje prowadzą często grupy wsparcia, grupy samopomocowe, zajęcia specjalistyczne dla osób z autyzmem. Są to także miejsca, w których można uzyskać informacje o możliwościach wsparcia, świadczeniach, instytucjach gdzie można zwrócić się o pomoc.

■ Spis organizacji w województwie opolskim

Kędzierzyn-Koźle

Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Autystów „Mały Książę” w Kędzierzynie-Koźlu

ul. Piastowska 19, 47-200 Kędzierzyn-Koźle, tel. kom. 0 607 111 280, fax (077) 480 13 82
e-mail: stowarzyszenie.rodzin@gmail.com
<http://stowarzyszeniemalyksiaze.eu/>

Opole

Fundacja Prodeste

ul. Oleska 121, Budynek „A”, 45-231 Opole, tel. (077) 445 80 07, tel. kom. 0600 387 816
e-mail: prodeste@prodeste.pl; fundacja@prodeste.pl
<http://www.prodeste.pl/>

Fundacja prowadzi:

Niepubliczną Specjalistyczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną Prodeste

Stowarzyszenie na Rzecz Autyzmu "UCZYMY SIĘ ŻYĆ RAZEM"

ul. Olsztyńska 21, 45-316 Opole, tel. kom. 0 600 992 840
e-mail: autyzmopole@o2.pl; sobel9@wp.pl
<http://www.autyzmopole.pl/>

Stowarzyszenie prowadzi:

Oddział Kędzierzyn-Koźle

ul. Piastowska 19, 47-200 Kędzierzyn-Koźle, tel. 0 693 181 498

Świetlica terapeutyczna „Mały Książę” dla osób z Autyzmem

Centrum Edukacyjno-Terapeutyczno-Diagnostyczne w Kup

ul. Karola Miarki 6-10, 46-082 Kup
tel/fax (077) 469 56 68, 0 600 992 840
<http://www.autyzmopole.pl/>

Punkt konsultacyjno-diagnostyczny

Zespół Niepublicznych Szkół Specjalnych dla Uczniów ze Sprzężonymi Niepełnosprawnościami, Autyzmem

ul. Karola Miarki 10-12, 46-082 Kup, tel. (077) 469 56 68, 0 600 992 840
e-mail: sobel8@wp.pl
<http://www.autyzmopole.pl/>

*Świetlica socjoterapeutyczna dla dorosłych osób z autyzmem „Potrafię i jestem
potrzebny”*

**Więcej informacji na temat świadczeń i uprawnień dla osób z autyzmem i ich rodzin
mogą Państwo uzyskać**

w Ośrodku Informacyjno-Prawnym Fundacji SYNAPSIS

ul. Ondraszka 3, 02-085 Warszawa, tel. (022) 825 01 34

e-mail: poradnictwo@synapsis.waw.pl

www.synapsis.org.pl

Skargi na łamanie praw dziecka przyjmuje:

Biuro Rzecznika Praw Dziecka

ul. Przemysłowa 30/32

00-450 Warszawa

tel. (022) 583 66 00, 800 12 12 12

fax (022) 583 66 96

e-mail: rpd@brpd.gov.pl

<http://www.brpd.gov.pl/>

Biuro jest czynne od poniedziałku do piątku w godzinach 08.15 - 16.15